

ANT

**Orta
Doğu'da
Petrol
Savaşı**

Haftalık Dergi • 20 Haziran 1967 • Sayı: 25 • 125 Kuruş

SİLAHLAR SUSTU ÇIKARLAR ÇARPIŞIYOR

İHTİLÂLİN 50. YILINDA SOVYET RUSYA

HAFTANIN NOTLARI

12 haziran

Mahalli seçimler

■ AP Temsilciler Meclisi, 1967 Ekim'inde yapılması gereken mahalli seçimlerin gelecek ilkbaharda kısmi Senato seçimleriyle birlikte yapılmasına karar verdi. Böylece hem bir kısım senatörlerin altı ay fazla koltuklarını muhafaza etmeleri sağlanırken hem de AP seçmenin karşısında bir imtihan vermekten kaçınmakta, böylece çıkarları bahasına anayasanın açık hükmünü çiğnememiş olmaktadır. TİP, seçimi erteleme kararına karşı olduğunu bildirirken MP Lideri Bölükbaşı da «İktidara hatırlatalım ki, korkunun ecele faydası yoktur. Korkak bir pehlivan gibi minderden kaçan AP'nin bir gün sırtı yere gelecektir» dedi.

Din ticareti

■ Vatandaşın dini hislerini istismar ederek oy avcılığı yapan iktidar yeni bir taktiğe başvurdu. Liselere din dersleri konulması için hazırlanan kanun teklifini 271 milletvekili ve senatörün imzaladığı Kayseri AP Milletvekili Mehmet Ateşoğlu tarafından açıklandı. Anayasanın laiklik ilkesini ihlal eden bu tekliften cesaret alan AP'iler üniversitelere de mecburi din dersleri konulması için harekete geçtiler.

13 haziran

Fiyatlar artıyor

■ Milliyet Gazetesinin açıkladığına göre sebze ve meyve fiyatları geçen yıla oranla yüzde 50-100 oranında arttı. Geçen yıla göre domates yüzde 80, patlıcan yüzde 75, kalyon yüzde 100, sefitali yüzde 350 daha pahalı satılıyor. Ekonominin enflasyonist seyri fiyatları yükseltirken bir yandan da yeterli kontrol yapılamaması yüzünden aracılardan fahiş kâr peşinde koşmaları, yiyecek maddelerini ateş bahasına yükseltiyor. Fiyatlardaki bu artış, AP'nin liberal ekonomisinin vatandaş hayatı üzerindeki olumsuz etkisini açıkça göstermektedir.

Zenci çatışması

■ Amerika'da zenci - beyaz çatışması bütün şiddetiyle devam ediyor. Ohio Eyaleti'nin Cincinnati ve Florida Eyaleti'nin Tampa şehirlerinde zenciler beyazların baskısına karşı ayaklandı, yangın çıkartan ve molotof kokteylleri kullanan zencilerin üzerine asker ve polis kuvvetleri sevk edildi. Çetecilerin benzer taktiklerle ayaklanan zencilerin bu hareketlerinin kısa zamanda daha da gelişeceği ve Amerika için çözümlenmesi imkânsız bir problemi haline geleceği tahmin ediliyor. Yüz yıllardır zencileri ezen ve sömüren beyaz Amerikalılar, etkilerini biçmektedirler.

14 haziran

Polis tertibi

■ İstanbul'da polisin bir tertibi neticesinde tutuklanarak adliyeye sevk edilen TİP'li Terzi Sıtkı Eser, Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşması sonunda beraat etti. «Komünizm propagandası yaptığı» iddiasıyla yargılanan Sıtkı Eser hakkında polisin bir tertip hazırladığı tankların ifadeleri ve Savcı'nın da mütalâası ile sabit olduğundan mahkeme beraat kararını ittifakla verdi. Sıtkı Eser, kendisini haksız yere 39 gün demirpermaklıklar arkasında tutarak hürriyetinden ve işinden mahrum bırakan polisler hakkında ceza ve tazminat davası açacaktır. Öte yandan, Isparta'da komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla mahkemeye verilen Türkiye Öğretmenler Sendikası Keçiborlu Şubesi Başkanı ve Ortokul Öğretmeni İhan Alkan da Isparta Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki yargılaması sonunda beraat etti.

Mahkûm oldular

■ Adana'da Amerikan aleyhtarını nümayişlerle ilgili olarak haklarında dava açılan 43 kişiden 20'si Adana Asliye Ceza Mahkemesi'nde çeşitli hapis ve para cezalarına mahkûm edildiler. Sanıklardan 23'ü ise mahkemece beraat ettirildi. Beraat edenler arasında TİP Adana İl Başkanı Selahattin Uyar da bulunmaktadır. Mahkûm olan sanıklar, kararın bozulması için Yargıtay'a başvuracaklardır.

Mezhep kavgası

■ Elbistan'da düzenlenen «Sairler Gecesinde» şünni ve alevi vatandaşlar arasında kanlı çatışmalar oldu. Mezhep çatışmasından yarar umanların kışkırtmasıyla olaylar bu bölgede gelişmek istidadı göstermektedir. Bu arada Ehl-i Beyt Gazetesi sahibi Doğan Kılıç da, kanlı olayların çıkmasına sebep olduğu iddiasıyla tutuklandı. Çeşitli mezheplere mensup vatandaşların, kendilerini tahrik edenlere karşı uyanık olması ve Anadolu'nun ezilen insanları olarak, hangi mezhebe mensup bulunsunlar bulunsun, emekçi sınıfının ortak çıkarlarını savunmak için kenetlenmesi gerekmektedir. Mezhep ve ırk gibi ayrımlarla birbirine düşmek, emekçilerin bölünmesine ve çıkarıcılar tarafından daha kolaylıkla sömürülmesine sebep olmaktadır.

15 haziran

AP'de bölünme

■ Sağcısını, faşistini, hilafetçisini, ortacısını, aracısını, işçisini, sermayedarını bünyesinde toplayan AP'de uzun süreden beri devam eden çatışma Osman Turan'ın gensoru önergesiyle gün ışığına çıktı. Turan ve arkadaşları, tıpkı Feyzioğlu'cular gibi, Demirel ekibini sola kaymakla suçladı. AP'nin eski Genel Başkan Yardımcısı konuşurken Demirel önündeki kâğıtlara notlar alıyordu. Sınırlıydı ve gözli sık sık dahiyordu. Elinde kalınca bir dosya

DEMİREL

olduğu halde kürsüye gelerek dört saat yirmi dakika konuşan Demirel «Ben anamdan başbakan doğmadım» dedikten sonra Menderes ile ve Johnson ile ilişkilerinden söz ederek başbakanlığa nasıl yükseldiğini anlattı. Gensoru önergesi üçe karşı çoğunluğun oylarıyla reddedildi. Ortadoğu olayları bu defa da Demirel'in imdadına yetişmiş ve ortam uygun olmadığı için gensoru açılmamıştı. Fakat son tartışma AP içinde bölünmenin şiddetlendiğini gösteriyordu. Nitekim Demirel de Turan ve arkadaşlarının gıdici olduğunu söylemişti. Gerçekten de, Demirel'i devirmenin mümkün olmadığını gören Serdengeçti - Turan grubu dokuzuncu partinin hazırlıklarını hızlandırdılar. Dokuzuncu partinin AP'den 10-20 milletvekili çekebilir.

GP'nin oyunu

■ AP içinde çekişme sürüp giderken ve eski DP'ilerle Demirel'in arası her geçen gün biraz daha açılırken GP'iler Anayasa Komisyonu'nda Tedbirler Kanunu'nun DP'nin övülmesini ve Yassıada kararlarının tenkid edilmesini yasaklayan hükümlerinin kaldırılmasını talep ederek eski DP'lilere oynadıklarını açıkça ortaya koydular. Eski DP'lilere yakın gazetelerin GP'yi desteklemesi de bu oyunu doğrulamaktadır.

Çetin Altan'a karşı tertipler

Arkadaşımız Çetin Altan'a karşı girişilen direkt veya dolaylı tertipler gün geçi kçe artmaktadır. Bir süre önce üç AP milletvekili tarafından ve ilen "Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması"na dair karar, ANT basıldığı sırada Millet Meclisi Anayasa ve Adalet Komisyonları'nın ortak toplantısında görüşülmüş olmaktadır. Bilindiği gibi, altkomisyon, Çetin Altan ile birlikte Muzafer Karan ve Ali Karahan'ın da dokunulmazlık dosyalarını tamamen anayasaya ve meclis içtüzüğüne aykırı şekilde karara bağlamış bulunuyordu. Bu arada Çetin Altan'ın mektupları da sık sık postada alıkonulmakta ve açılıp okunmaktadır. Geçen hafta da Çetin Altan'ın ANT'a gönderdiği Ortadoğu Olayları ile ilgili yazı 8 Haziran Perşembe günü saat 14'te TBMM Posthanesi'nden "Ekspres" olarak postaya verildiği halde, elimize dört gün gecikmeyle dergi basıldıktan sonra 12 Haziran Pazartesi günü saat 14.15'te geçmiştir. Oysaki "Ekspres" mektupların postaya verildiği gün uçakla gönderilmesi ve aynı gün saat kaçta olursa olsun ahıncısının eline ulaştırılması gerekmektedir. Çetin Altan'ın mektubunun dört gün postada niçin oyalandığına dair PTT'ye yaptığımız müracaata henüz bir cevap alamamıştık. Büyük bir ihtimalle Çetin Altan'ın mektubu postada açılmış ve okunmuştur. Bu anayasanın tanıdığı "haberleşme" hürriyetinin ihlalidir. Ve bunların hesabı bir gün elbette sorulacaktır.

ANT için soruşturma

■ İstanbul Cumhuriyet Savcılığı ANT hakkında Yaşar Kemal'in bir yazısından dolayı yeni bir soruşturma açtı. Hangi yazı için açıldığı henüz bilinmeyen soruşturma ile ilgili olarak Yaşar Kemal ve dergimiz Yazı İşleri Müdürü Doğan Özgüden 19 Haziran Pazartesi günü sorguları yapılmak üzere Savcılığa çağırıldılar.

Ç. Altan beraat etti

■ Akşam Gazetesi'nde yayınlanan yazılarında dolaylı olarak dava açılabilmesi için dokunulmazlığı kaldırılmak istenen arkadaşımız Çetin Altan'ın iki yazısında suç olmadığı mahkemece karara bağlandı. Gazete sorumlularının «Komünizm propagandası» iddiasıyla Beşinci Ağır Ceza Mahkemesi'nde, «hükümetin manevi şahsiyetini tahkir iddiasıyla» Dördüncü Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmalarında Avukat Nihat Türel'in savunması üzerine yargıçlar Çetin Altan'ın bu iki yazısında da suç olmadığı kanaatine vararak sanıkları beraat ettirdiler. Yazıları arka arkaya beraat kararı alan Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmak istenmesi, AP'nin adaletsiz zihniyetini tescil ediyor.

H. Taner'in röportajı

■ Sovyet Yazarlar Kongresi'ne Türkiye adına katılan Haldun Taner'in Milliyet Gazetesi'ne yazdığı röportajlar, 12 tefrika üzerinden anlaşılmaktadır. Üçüncü tefrikadan sonra hiçbir açıklama yapılmadan kestirilmiştir. Haldun Taner'in yazıdan kesilen röportajları bu haftadan itibaren ANT'ta yayınlanacaktır. «İhtilâlin Ellinci Yılında Sovyet Rusya» başlıklı birinci röportaj 8-9. sayfalarımızdadır.

Çin bombası

■ Çin Halk Cumhuriyeti, ülkenin batı kesiminde atmosferde bir hidrojen bombasını başarı ile patlattı. Bu konuda yapılan açıklamada «Parti Başkanı Mao, 1933 yılının Haziran ayında, Çin'in 10 yıl içinde sayıca az olmakla birlikte, atom ve hidrojen bombaları yapabileceğini söylemişti» denilmektedir. Amerikan Savunma Bakanlığı yetkilileri, Çin'in Amerika'ya şiddetli bir darbe indirecek nükleer kapasiteye sekiz yıldan önce ulaşamayacağını söylemektedirler. Batılı bilim adamları ise, Çin'in atmosferde hidrojen bombası patlatmasının büyük ölçüde bir bilimsel ve teknik gelişmenin işareti olduğunu ifade ediyorlar.

Kaçınıcı temel atma?

■ Son zamanlarda temel atma törenlerine özel bir itina gösteren AP iktidarı bu pazar da parlak bir törenle Eskişehir'de Et ve Balık Kurumu Soğuk Hava Deposu'nun temelini attı. Oysaki bu tesisin temeli 27 Mayıs öncesinde Menderes tarafından yln böyle parlak törenlerle atılmış bulunuyordu. Bu ikinci törenin nedeni, Et ve Balık Kurumu Genel Müdürü'nün kendi durumunu kurtarma endişesiydi. Varto depremi bölgesinden hayvan satın alımasındaki yetersizlik ve soğuk hava depoları inşaatında İnşaat Şubesi personeliyle çıkan ihtilâf Genel Müdür'ün durumunu sarsmış ve milletvekilleri duruma müdahale ederek Genel Müdür'ün uzaklaştırılmasını istemişti.

FKF'nin protestosu

■ Fikir Kulüpleri Federasyonu Başkanı ile dört yöneticisinin Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinden uzaklaştırılması üzerine federasyon merkez yürütme kurulu bir bildiri yayınlarak üniversite yöneticilerini «sorumsuzluk ve dikkatsizlikle suçladı. Bildiride «Toplumcu gençlik fakültenin uzaklaştırılmakla susturulamayacaktır» deniliyor.

HAFTANIN YORUMU

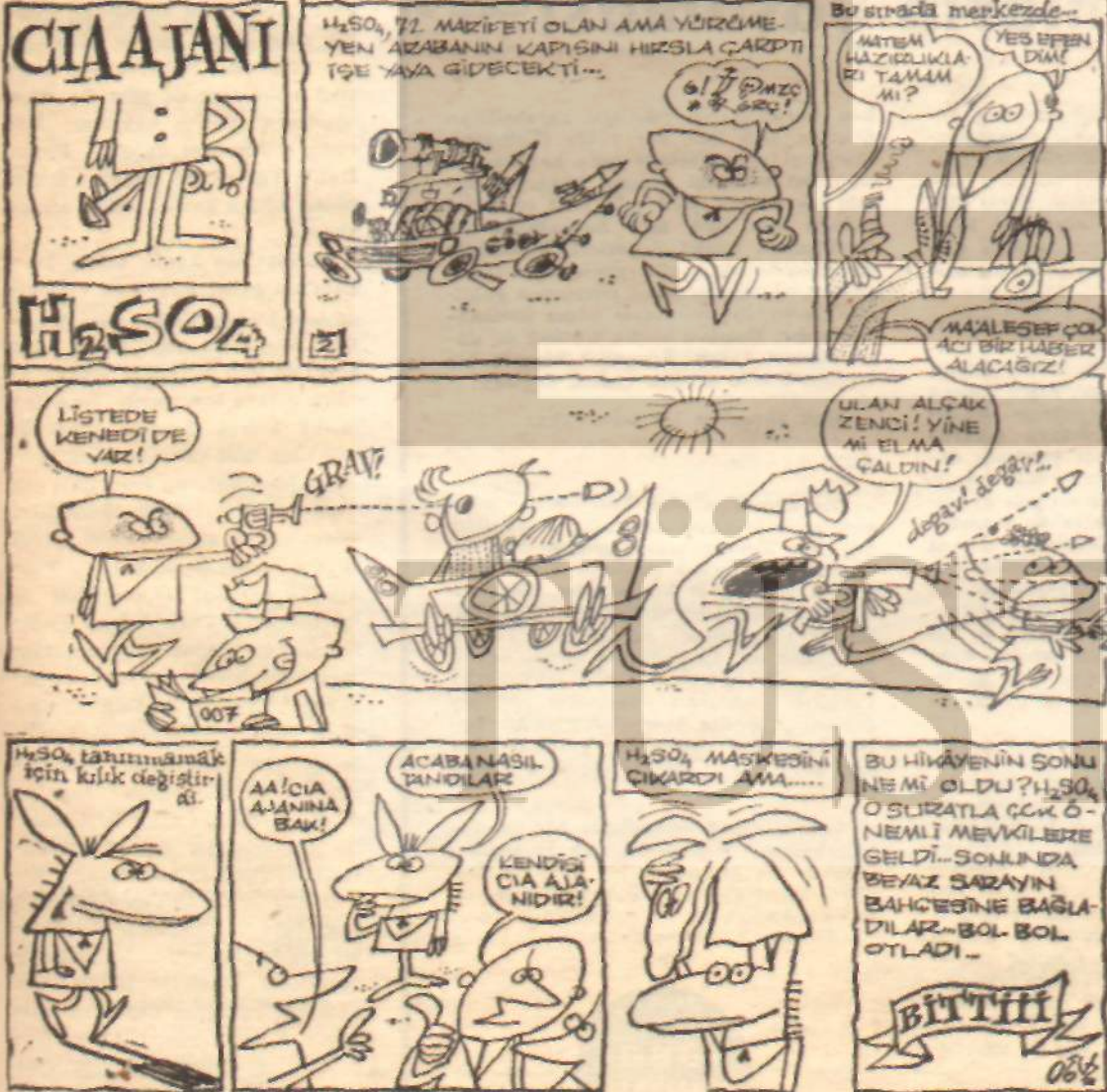
DOĞAN ÖZGÜDEN

TÜRKİYE İÇİN ZOR GÜNLER...

İSRAIL askerî alandaki kesin zaferine rağmen zamanın Araplar lehine çalışacağını geçen haftaki yorumumuzda belirtmiştik. Nitekim, son haftanın gelişmeleri, yıldırım harekâtı ile alınan sonuçların bir «status-quo» kuramayacağını, kaba kuvvetin ötesinde ekonomik ve politik etkenlerin de ağır basacağını ortaya koymuştur. Moskova'da komünist devletlerin zirve konferansı, İsrail ile diplomatik ilişkilerin kesilmesi, Araplar adına Moskova'ya giden Albay Bamedyen'in Sovyet yöneticileriyle yaptığı temaslara, batıya karşı girişilen petrol boykotu ve nihayet Sovyetler Birliği tarafından «İsrail'in takbih edilmesi»ni öngören bir teklifin Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna getirilmesi, Amerika'nın sahneye koyduğu cıvıvın başarıya ulaşmadığını göstermektedir. İsrail'in zaferine rağmen, Amerika'nın yeni çıkarlar sağlamak şöyle dursun savaş öncesi durumunu muhafaza etmesi dahi tehlikeye düşmüştür. Yenilginin yarattığı batı düşmanlığı sosyalist blokun ve Üçüncü Dünya devletlerinin desteği ile birleşince Ortadoğu'da denge Amerika aleyhine adamakıllı bozulmuştur.

B U gelişme içerisinde Türkiye'nin durumu ne olacaktır? Her bakımdan Amerika'ya bağımlı olan AP Hükümeti, son Ortadoğu olaylarında bir yandan sol muhalefetin yurt çıkarları açısından yaptığı baskı uyarımlar, bir yandan da oyunu istismar ettiği müslüman kitlelerin Arap dindarlarından yana çıkması yüzünden kaypak bir politika izlemek ve «tarafsız» görünmek zorunda kalmıştır. Amerika'nın filen harekâta katılmasına ihtiyaç kalmadan İsrail'in askerî zaferine ulaşması da Türkiye'yi Johnson'un askerleriyle birlikte savaşı sürüklenmekten kurtarmıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun olağanüstü toplantıya çağırılmasını isteyen ülkeler arasında Türkiye'nin de bulunması, bugüne kadar dünyavinde daima Amerikan delegesine bakarak oy kullanan Türk hariciyesi için olumlu bir puan gibi görünmektedir. Olayların seyri, bugüne kadar Çağlayan'gil'e yardım etmiş, «tarafsızlık» kievsi altında tarafları küstürmeden çatışmaların dışında kalmak mümkün olmuştur.

G EL gör ki, Türkiye için zor günler şimdi başlamaktadır. Çünkü, Ortadoğu'da dilediği «status-quo»yu kurmak şöyle dursun, çıkarları daha fazla tehlikeye düşen Amerika, hele Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda «İsrail'in takbih edilmesini ve İsrail askerlerinin 1949 sınırları gerisine çekilmesini» öngören Sovyet teklifi kabul edilirse, büsbütün hırçınlaşacak ve kayıplarını Türkiye'nin sırtından çıkarmaya çalışacaktır. Meselâ, Ortadoğu Savaşı üzerine Libya'nın Trablus'taki Wheelus Amerikan üssünü kaldıracağını bildirmesi üzerine Johnson yönetimi yeni kurulacak üsler için Türkiye'yi ideal yer olarak düşünmektedir. Yıllardır «tesis» namı altında başımıza belâ olan Amerikan üslerini defetmeye çalışırken bir yenisinin daha Türk topraklarına yerleştirilmek istemesine karşı Demirel Hükümeti ne yapacaktır? Bugüne kadar Amerika'nın sözümona tarafsızlığına paralel bir tarafsızlık güden Çağlayan'gil, Washington'un Ortadoğu'da tam mânâsıyla bir taraf olarak harekete geçmesi halinde ne tutum takınacaktır? Tarafsızlığın ileride de sürdürülebilmesi, taraflardan hiçbirine angaje olmamakla mümkündür. İsrail - Arap çatışmasında mümkün görünen tarafsızlık, Amerikan - Sovyet çatışmasında imkânsız olacaktır. Çünkü AP iktidarı ekonomik, politik ve askerî bakımdan Amerika'ya bağımlıdır. Uzun vadede bir «tarafsızlık» bağımsız olmayan bir iktidar tarafından gerçekleştirilemez.

Silahlar sustu, çıkarlar çarpışıyor

■ Tarafsız tutumuna rağmen 'Amerikan üsleri yüzünden emperyalistler safında yer alan AP iktidarı Üçüncü Dünya'ya karşı çıkarlar savaşında yeni bir imtihan veriyor...

YILDIRIM HARBİ

İSMET İNÖNÜ
(Tugay diktatör)

AP iktidarının Ortadoğu buhranı arasındaki "Üçüncü" politikası geçtiğimiz hafta kapanırken Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda yeni bir manevraya hazırlanıyordu.

Arapları itinyormuş gibi görünenek, hatâ İsrail'e nota vererek eski sınırlarına çekilmesini istemek, daha da ileri giderek İsrail'in takbih edilmesini ve 1949 sınırlarına çekilmesini öngören Sovyet teklifinin Genel Kurul'da görüşülmesini desteklemek, olayların derinine inmeyenler için gerçekten AP lehine puan kaydeden davranışlar olarak dikkati çekiyordu.

Oysaki, AP iktidarı için ne Araplar, ne de İsrail önemliydi. İçin başında İsrail'den, savaş öncesinde zımnen Araplardan, savaş ortasında yine İsrail'den, savaşta sonra tekrar Araplardan yana görünen iktidar, aslında sadece Amerika'dan yanaydı... Çünkü Ortadoğu'da savaşın en hızlı günlerinde Türkiye'deki A-

merikan üslerinden kalkan uçakların nereye gittiklerini, gelenlerin ise nereden geldiklerini yalnız Amerika Birleşik Devletleri biliyordu. "Türkiye'deki Amerikan üslerinin Ortadoğu harekâtında kullanılmasına izin veremeyeceğini" büyük bir fiyaka ile ilân eden Türk Hükümetinin bildiği ise, sadece Türkiye'de üs değil, Amerikalıların tesisleri olduğu idi. Ve Türk Hükümeti'nin sadece Ortadoğu barışını değil, aynı zamanda Türkiye'nin güvenliğini de tehlikeye düşüren bu Amerikan üslerine karşı hiçbir şey yapamayacağını olaylar gösteriyordu.

Amerika'nın Trablus yakınındaki ünlü Wheelus Üssü'nün Ortadoğu olaylarında Araplar aleyhine kullanılması üzerine Libya Hükümeti bu üssün derhal kaldırılmasını Amerikan Hükümeti'nden istemişti.

Amerika, Türkiye'deki üslerini kaldırmak şöyle dursun, Wheelus Üssü'nün Libya'dan kaldırılması

üzerine oradaki uçakların da Türkiye'de üsleştirmek ve top- raklarını Amerikan uçaklarını talim yeri olarak kullanmak üzere harekete geçiyordu!

Filen emperyalist Amerika'nın savunucusu durumunda bulunan AP Hükümeti, Sovyet teklifinin Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda görüşülmesi kararına da büyük tereddütlerden sonra son anda katılmıştı. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'ndaki görüşmelerde Türkiye'nin "İsrail'in takbih edilmesi ve 1949 sınırlarına geri çekilmesi" teklifine nasıl oy kullanacağı da merak konusu idi. Birleşmiş Milletler

Genel Kurulu, hafta sonunda emperyalist kuvvetlerle antiem- peryalist kuvvetler arasında büyük bir diplomatik mücadele sahne olacaktı. Sovyetler Birliği, Genel Kurul'da Başbakan Kosi- gin'in başkanlığında kalabalık bir heyetle temsil edilecek, sos- yalist devletlerle Asya Afrika ülkeleri de muhakkak surette Sovyet teklifini destekleyecekti.

■ Ankara'da İran Şahı ile hangi mese- leler görüşüldü?

Ankara'nın çok önemli günler geçirdiği geçen haftanın ortasında Sunay'ın ziyaretini işde ama- cıyla İran Şahı da Türkiye'ye geldi. Ankara'da kaldığı üç gün- lük süre içinde Şah'ın korumak çok güç oldu. Binlerce resmi ve sivil polis tam üç gün üç gece uyumayıp Şah'ın hayatını koru- du, gösterileri önledi. Başta İran'lı öğrenciler olmak üzere güphe edilen herkes takip altına alındı.

Türkiye'nin kucak açtığı İran Şahı'nın geliş sırasında "Türki- ye'de Öğrenim Yapan İran Genç- leri" imzasıyla yayınlanan bir bildiride Şah rejiminin içyüzü a- çıkça ortaya konuyordu. İran'dan talebe kisvesi altında gönderil- miş olan özel şahsakkadılarla ken- disini karşılaştıran İran Şahı'nın Türkiye'deki İran'lı öğrencileri baskı altına almak üzere kendi partisi "Hizbi İrani Novin"i Tür- kiye'de de teşkilatlandırdığı ve bu teşkilata Türk - İran Dost- luk Cemiyeti'nden yardım sağla- dığı belirtilerek şöyle denili- yordu: "Kutsal dostluk sözünü kötü ticaret amaçları için kul- lanan çift pasaportlu sözde İ- ran'lı olan Türk-İran Dostluk Cemiyeti üyeleri şunu bilmelidir- ler ki, mutlaka ihanet belgele- rinin altında ezileceklerdir."

Gazeteler de Şah'ın ziyaretine pek önem vermediler... Vermedi- ler çünkü karşılıklı turistik zi- yaretlerin ülkelerin halklarında pek tutulmadığını gazeteler bili- yordu. Fakat nereden AP iktida- rı ülkeler arasında ilişkilerin karşılıklı menfaatlere dayandığı

Halktan yana olanların yaşaması

İNSAN en çok haksızlığa, itiraya uğrarsa üzülür, öfkelenir. 1963 yı- lında Şadi Alibey meselesinde Cumhuri- yet Gazetesinden bir takım yazarlar âläyı vâlâ ile çıkarıldılar. Sağcı basın ne komünistliğimizi bıraktı, ne de gâ- vurluğumuzu. Eline bir fırsat geçmişti. Veryahım ediyordu. Bu sırada ben Av- rupa'dan dönmüştüm. Bir yıla yakın bir süre Avrupa'da kahmş, telif hakkı pa- ralarını yedikten sonra bir sürü de borçla yurda dönmüştüm. Aklımdan di- yordum ki, epeyce çalışkan bir röportaj yazarıyım, Cumhuriyet olmazsa öteki gazete olsun. Bir gazete beni nasıl olsa alır, çalıştırır. Evdeki hesap çarşıya uy- madı. Beni hiç bir gazete işe almadı. **Ve parasız kaldım. Bizim ev sahibi de evden çıkmamı istedi. Bes parasız, işiz kaldık mı ortada. Bizim Basınköy'deki ev sözüm ona bitmişti. Anahtarları verdiler. Verdiler ama ne su var. Ne de elek- trik. Basınköyün sokakları dizbeyi çamur. Geldik Basınköy'e yerleştik. Bacar- lar da bir acalıp... Çekmez. Çekse de evin içine duman dolar. Soğuktan titrey- babam titrey. Ankara'da bir arkadaşım var, beş on kuruşu ayda o gönderiyor bana. Yoksa aç kalacağız. Elde avuçta yok. Üste başta yok. Ben bu şartlar içinde «Akçasızın Ağaları» romanını ya- zıyorum. Tam bu sıralar «Mahalli Se- çimler» oldu. İşçi Partisi de seçime gir- di. Ben de radyoda konuştum. Benim konuşma bir partinin milletvekili söz- cüsü karşışk verdi. «O yazar ki», diyor- du. «O yazar ki... Lâka otomobillerin içinde gezer. Son moda otomobillerin özel göförlü de var. Kadife koltuklarda otu- rur. Kaloriferli apartmanlarda keyif çar- tar. Yüzbinlerle oynar. Sofrasında kuş südü eksiktir. Sonra gelir burada size yoksulluktan söz açar. Sosyalistlik tas-**

lar... Ohnaaaaaaz... Samimiyecceci ge- recececek... İşte bu minval üzere uza- yıp gidiyordu Ve ben Basınköy'de iş- siz, parasız, yanmayan bir sobanın kar- şısında, soğukta titriyordum bunu din- lerken. Anadolu'nun bir sözü var. Böy- le durumlarda «yalancının...» diye sal- larlar. Ben de çarnaçar öylesine bir sal- ladım.

Bundan ne umuyor burjuva politika- cısı... Durumum öyle kötü değil de mil- yonların olsa ne olurdu. Evet, doğru, sosyalizm işçiler, köylüler, fakir fıkara için, onları adam gibi yaşatmak, sömü- rüden kurtarmak için ortaya çıkarıl- mış bir düzendir. Emekçi sınıfının dü- zenidir. Onu emekçi sınıfı, fakir fıkara savunur. Emekçi sınıfının dışında aydın- lar da, namuslu burjuvalar da tutarlar sosyalizmi. Bir aydının sosyalist düzeni tutuyor, diye bütün varını yoğunu da- ğıtması gerekmez. Ama gerekirse bu savaşta varını yoğunu, gerekirse haya- tını ortaya koyar. Varını yoğunu ve ha- yatını partisi uğruna düşünmeden har- car. Sosyalist kavga da asıl olan parti- dir. Bir sosyalist gerektiğinde parti için her şeyini vermelidir.

Burjuva İkkel bir yaratıktır. Hele Türkiye'de oturan taklit burjuvalar a- manallah...! Sözümüne halka diyorlar ki bak hem sosyalistlerdir, hem de nasıl ya- sıyorlar. Sosyalist insan her top- lumda becerikli adamdır. Bir insanın sosyalist olması için dilenci olması ge- rekmez. Bir toplumda, bu hangi düzen- de olursa olsun, sosyalist kavga adamı işinin ehlidir. Muhanete muhtaç de- ğildir. Ekmeğini taştan çıkardığı gibi ya- nına yöresine de yardım eder. Yalnız, sosyalist kavga adamı hangi düzende olursa olsun, ekmeğini taştan çıkarır-

ken burjuvaların düştüğü ahlâksızlığa düşmez. Her işte, her yerde dürtüttür. Burjuva toplum içinde para kazanacak, sosyalist de elini kolunu bağlayıp on- ları seyredecek, öyle mi? Salt sosyalist olduğu için, öyle mi? Sosyalistler de sendikaları, başka örgütleri, kişileriyle memleketin ekonomik güçlerine karşı- cıdır, ekonomik gücü ellerinden geldi- ğince sosyalist mücadele adına kulana- cıdır. Bundan başka türlü de dü- şünülemez zaten. Sosyalist olmak, bir toplum içinde ahmak olmak değildir.

Çok ahmakça bir soru daha: «Sosyalistisen neden malını mülkünü dağıtmıyorsun?»

Bu ahmakça soru karşısında da in- san ne diyeceğini şaşırıyor. Sosyalizm tek tek kişileri kalkındırmak değildir. Sosyalizm, emekçi sınıfının kendi fay- dasına düzene el koymasındır. Sömürü- den kurtulmaktır. Gelirden eşit paydır. Devlet yönetimine ağırlığını koymasın- dır. Yani bir düzendir. O düzen kurul- madan, yeryüzündeki bütün sosyalistler varlarını yoklarını dağıtsalar bir şey değişmez. Bütün sosyalistler değil, büt- ün zenginler dağıtsalar gene hiç bir şey değişmez. Mesele düzenin de- ği- mesi.

İnşallah her sosyalistin bir otomo- bili, başını sokacak bir evi, geçinecek, hem de iyi geçinecek bir işi olur. Büt- ün bunları sağlamış sosyalist daha da iyi mücadele eder.

Yaşar Kemal

gerçeğini kabullenmek istemiyor, dostluklar kurmanın yararlı olacağına ısrar ediyordu. Oysa geçirilmiş tecrübeler, dostlukların menfaatlerin çatıştığı anda pek işe yaramadığını göstermişti... Meselâ, Kıbrıs Buhranında Amerika Türkiye'ye "Kırmızı ışık" yakmakta sakınca görmemişti. Aynı Amerika Ortadoğu savaşında İsrail'e "yeşil ışık" yakıvermişti.

Ankara'da İran şahı ile yapılan görüşmelerde önemli konular üzerinde duruldu amma, yararlı olacak sonuçlara varılamadı. Varılamazdı... Önce, Türkiye ile İran'ın sistemleri çok değişti. Ortak meseleler arasında Ortadoğu Buhranı, Kürt Meselesi ve Cento vardı...

Ortadoğu buhranında inisiyatif Fransa'ya kaptıran Türkiye'nin, Nasır ile uzun süreden beri diplomatik ilişkileri olmayan İran'dan farkı yoktu... Bu bakımdan, Türkiye ile İran arasında Ortadoğu buhranı konusundaki görüşmeler havada kalmaya mahkûmdu. Fakat, iki ülkenin ortak derdi, Kuzey Irak'ta patlamaya hazır barut fıçısı gibi bekleyen Kürt meselesi idi... İki ülkenin bu konudaki istihbaratları, Kürtlerin çeşitli kaynaklardan beslendiğini ve harekete geçmek için elverişli bir zaman beklediklerini gösteriyordu.

Bu arada Türkiye'nin bir derdi üzerinde de durulmuştu. Ortadoğu buhranı bütün Avrupa ülkelerinin olduğu gibi Türkiye'nin de petrol stoklarını tehlikeye düşürmüştü. Süveyş kanalı uzun süre açılmayacağına göre, Türkiye'nin elindeki petrol stoğu bir ay ancak yeterdi... Patlak verecek petrol sıkıntısını önlemek için Türkiye'nin, İran'ın petrolüne ihtiyacı vardı...

Esasen Arap ülkelerinin batı ülkelerine karşı ilân ettikleri "petrol" boykotunda emperyalist ülkelerin güvendikleri tek ülke İran idi. (Bu konuda geniş bilgi ve yorum 10-11 ve 12-13. sayfalarımızdadır.)

Ortadoğu'da artık silâhlar susmuş, çıkarlar çarpışmaktadır. Kendi topraklarında yer verdiği Amerikan üsleriyle füllen İsrail ve Amerika'nın safında yer alan Türkiye, bu çıkarlar savaşındaki tutumunu ile Üçüncü Dünya karşısında yeni bir imtihan verecektir.

KEMAL TÜRKLER
(Toplumcularla işbirliği)

İŞÇİ

■ DİSK'in ilk büyük kongresinde çok önemli kararlar alındı. Gençlik ve toplumsal güçlerle işbirliği yapılacak...

TÜRKİYE Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'in ilk büyük kongresi geçen perşembe günü yapıldı ve bazı önemli kararlar alındı.

Şinasi Kaya'nın başkanlığında yapılan kongrede delegeler işçi ve yurt sorunları üzerinde durarak olumlu görüşler getirdiler. Toplantıda DİSK'in dış ilişkiler ve dayanışma sorunu ile ilgili görüşü şöyle tesbit edildi:

"DİSK, Türkiye gerçeklerine uygun ve Türk emekçilerinin ekonomik ve politik gerçek kurtuluşu için bütün dünya sendika hareketlerini izlemeli ve kendi doğrultusundaki konfederasyonlarla ilişkiler kurarak onlardan teknik yardım almayı kabul etmemelidir. Bu yardımlar işçi parasıyla sağlanmış olmalı, DİSK bütçesinin ağırlık merkezini teşkil etmemeli, verinin çıkarına göre değil, alanın ihtiyacına ve anlayışına göre değerlendirilmeli, belli bir gelişme safhasından sonra bu yardımlar kabul edilmemelidir."

Gözler aralanıyor Türkiye'de de

Cetin Altan

DİŞ politikası olayları nihayet bizim yerli basına da kendini kabul ettirdi. Amerika'daki eyalet gazeteleri hariç, dış politika olaylarına karşı ilgisiz ve gözü kapalı tek basın bizimkiydi yeryüzünde...

Küba krizi çıktığı vakit ben İsrail'deydim.

Türkiye Küba'nın tam karşısı bir ülke olduğu için İsrail gazetecileri: — Şimdi ne yapacaksınız? diye soruyorlardı...

Amerika burnunun dibindeki Sovyet dostu Küba'ya saldırırsa, Sovyetler'in burnunun dibindeki Amerikan aşıkası Türkiye'nin durumu acaba ne olacaktı?

Bizim gazeteler ise böyle bir durumu değerlendirmekten çok uzaktılar. Amerika'yı ihtiyatlı olmaya davet edeceklerine, Amerika Küba'yı abluka altına alıyor diye bayram yapıyorlardı.

Bu kadar gerçeklerden ayfı bir şartlanma içindeydi Türk basını...

Dış olaylar sadece Amerikan ajanslarından alınıyor, yeryüzünde ne olup bitiyorsa hepsi Amerikan gözlüğüyle seyretiliyordu...

Sosyalistlerin çabaları, Vietnam savaşlarında yeryüzü aydınlarının gösterdikleri ortak tepkiler ufaktan ufaktan yerli basının gözlerini aralamasına yardım etti...

Nihayet son Ortadoğu krizinde gözler biraz daha açıldı...

Dünya Amerika'dan ibaret değildi. Amerika'nın hiç istememesine rağmen Birleşmiş Milletler üyelerinin çoğunluğu Sovyet teklifini yerinde bularak Genel Kurulun olağanüstü toplantısını kabul etmişti...

Bütün Arap dünyası bir kın ve nefret topu halinde Amerika ile İngiltere'nin karşısına dikilmişti.

Türkiye misil misil uyuduğu Amerikan beşiğinde yarı beline kadar doğrulmuş etrafına bakıyordu.

İran Arapları destekliyordu. Pakistan kesin olarak Arap dünyasından yana çıkmıştı. Türkiye de tutumunu açık şekilde belirtmek zorunda bulunuyordu...

Bütün muhalefet partileri: — Aman tarafsızlık, diye beğirmaya başlamışlardı.

Bağımsız olmayan bir ülkenin sıkıştığı yerde ne kadar tarafsız olabileceği ise çok tartışma götürür bir konuydu.

Dışişleri Bakanı çarantı üstüne garanti veriyor, Türkiye'deki Amerikan üslerinin Araplar aleyhine kullanılmayacağını söylüyordu...

Gözü açılmaya başlayan Türk kamuoyu: — Kapa gözlerini yoksa umacı gelecek, der gibi bir havadış patlatıldı...

Sovyetler Boğazlar'daki kontrolümüzün bizden alınarak uluslararası bir heyete verilmesini istemişti...

Sovyet çıkarlarına pek aykırı olan böyle bir teklifi Türk basını incelemeyen sekiş sütun üstüne manşet çekti...

Besbelli ki yerli basın pek acemi ve pek bilgisizdi dış politikada...

Havadisi önce Amerikan Dışişleri Bakanlığı tekrir etti...

Gazeteler Anadolu Ajansı aracılığı ile bir Amerikan ajansının balonunu yuttuklarını anlar gibi oldular.

Aslında Türk halkının Sovyetlere ve dolayısıyla sosyalizme düşman olmasını da çok istiyorlardı içlerinden... Türkiye'deki sömürü ve talan hep halkın Rus düşmanlığı körüklenerek örtü altında bırakılmış, soyguna karşı olmanın Rus casusu olmak anlamına geldiği telkin edilmişti...

Gerçekte öğrencin öğrenci bir yutturmacaydı bu... Ama zaten yerli kompradorlar bu yutturmacalarla kendilerini ayakta tutabiliyor ve Türkiye'yi dünyadan habersiz kapalı ve kişilik yoksulu bir ülke olarak oyalamak istiyorlardı...

Ne çare ki olaylar hızla geliyordu... Dünya kamudoyu Amerikan emperyalizmini iyiden iyiye aleyhine dönüyordu.

Türkiye'de de Amerikan aleyhtarlığı günden güne gelişmekteydi. Amerika'nın avucu içinde kısıvrak bir hale getirildiğimiz ortaya çıkıyordu...

İhanet içinde olanlar kışkırdıyorlardı. Kanlı gözleriyle sağı solu kolaçan ediyorlardı.

Sosyalistlerin tam bir bağımsızlıktan yana olan görüşleri gitgide haklılığını isbat ediyordu...

Ortadoğu krizinde herkes tarafsızlığa sarılmak ihtiyacını duymuştu. Tarafsızlığın ilk şartı ise bağımsız olma... Bu gerçek kafaalara dank ediyordu artık.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun olağanüstü toplantısı Türkiye'nin üzerinde büyük etkiler yapacaktı...

Sayet kurul İsrail'in saldırganlığını ve eski hudutlarına çekilmesini kabul ederse, Amerikan politikası diplomatik alanda çok büyük bir darbe yemiş olacaktı.

Ve bu olay bize de dünya olaylarına onun bunun değil, kendi gözlerimizle bakmayı öğretecekti.

Bir devlet kendisine sahip olduğu kadar devlettir. Onun için başında efendisi olan devletlere devlet değil uydu denir...

Türkiye de devlet olduğunu isbat ettiği ölçüde uydu olmadığına dünyayı inandıracak ve Mustafa Kemal'in sağlanmış olduğu eski prestije de ancak o zaman kavuşabilecektir...

Kongrede, ayrıca sanayi işçilerinin sorunlarının çözümlemesi, tarım sektöründe çalışan 10

Milyona yakın emekçinin biran önce örgütlenmelerinin sağlanması kararlaştırıldı.

Eğitim konusunda DİSK'in seminer, konferans, mektupla eğitim, yurtiçi ve yurtdışı eğitimi düzenlemesi, DİSK adlı gazetesinin her hafta yayımlanması, sanatını toplum emrine veren Asaf Çiyiltepe adına bir ödül indas edilmesi, ahlakla mücadele konusunda TMGT ile işbirliği yapılması karar altına alındı.

Kongrede yapılan seçimler sonunda DİSK Genel Başkanlığı'na yine Kemal Türker, Genel Sekreterliğe de yine İbrahim Güzelce seçildiler. Genel Başkan Türker, kongre dolayısıyla şu demeci verdi:

"DİSK Kongresi'nde delegeler yurt sorunlarına bilgiyle ve cesaretle eğildiler. Kongremiz toplum sorunlarımızın çözümlemesi, demokratik sosyalist hukuk

devletinin kurulması yolunda, işçi sınıfımızla emekçi halkımız yanında yer aldıklarını sevinçle izlediğimiz ilerici gençlik ve toplumsal güçlerle konfederasyonumuzun fikir ve eylem sahalarında işbirliği yapmasına kararlandırmıştır."

İstanbul'da TİP eğlence gecesi

İstanbul TİP İl Yönetim Kurulu tarafından 25 Haziran 1967 Pazar günü Akı Hava Tiyatrosu'nda Ruhi Su ile ünlü saz, ses ve folklor sanatçılarının katılacağı bir eğlence gecesi düzenlenmiştir. Biletler 3 Lira karşılığında TİP İlçe merkezlerinden temin edilebilir.
(Ant Der: 232)

Asiyetnâme

Kadırbilmez bir kişi bize verdi:

Üçüncü ölüşüm bu. Sevgili oğlum, sakın insanlarla çalışma! Onun için de insanlara güvenme! Sen ne kadar seviyorum, yavrum. Senle biz beraber denize girdik. Sen küçük çocuktun, sen yeni yüzmeyle öğrenmiştin, ama sakın insanlara güvenmiyeceksin! Çünkü ben Türk halkına yalan söyleydim dedim, halk ciddiye aldı. Sen de iyi adamsın zaten. Sen de hiçbir şeyi ciddiye almayacaksın. Meselâ "toprak dağıtılmalı" dediğim zaman, hiç "hayır" demiyeceksin, "dağıtılmalı" diyeceksin!

"Toprağı mı dağıtılmalı, düşünceleri mi dağıtılmalı?" demiyeceksin! Sen doğduğun zaman annenle yüzüne baktık beraber biz ve dedik ki: "Bu çocuk, iyi bir çocuk olacak". Sen iyi çocuk ol! Bundan sonra kendini astırmayacaksın! Ben bir yerde, 'memleket sıkıda' diye senle beraber seyahat edeyim istedim. Birincişinde uçak düştü, ikincişinde uçak kalkmadı. Ben ölmedim ki, yaptığım şeyler ortada zaten. Ama oğlum, sakın inanma, kanma, aldanma, öğünme, çalışma, güvenme! Sen, iyi burcuva olacaksın. Ben ölmedim, o yüzden astılar. İyi burcuvaları asmazlar. Burcuvanın iyisi kendinden ölür. Sen öyle öleceksin. Atta değil, darıgacında değil, sen mide fesadından gideceksin. Sen iyi burcuva ol ve benim gibi asılma! Başkalarını as! Ödevin budur! Yalnız Amerikancıyı da iyi öğren! Allah sana rahatlık versin! Vermez aslında ama, sen alır gibi görüneceksin. Toprağı bol olsun!!!

Ben buna bir şey katmadım.

BABAN MEANDİROS

Can YÜCEL

EMPERYALİZM ANA RAHMINE DE EL ATTI!

■ Türk anasını kısırlaştırmak için organize edilen "doğum kontrolü"nun altında emperyalizmin hangi hesapları yatıyor?

EMEKLİ Sandığı'nın dar gelirli devlet memurunun maaşından kestigi paralarla 70 Milyon Lira'ya yaptırdığı Büyük Ankara Otel'i'nin muhteşem salonundaki topluluğa karşı sık ve güzel bir kadın kelimelerin üzerine basa basa şöyle sesleniyordu:

"Ben üç çocuk anasayım. Başka çocuk istemiyorum. Doğum kontrolü devam etmelidir."

Salonu dolduranların kürsüdeki konuşmacı ile pek ilgilendikleri yoktu. Onlar daha çok alında "İstanbul Jinekoloji Derneği Başkanı Fahri Atabey" imzası bulunan bir broşürü inceliyorlardı. Yassıada'daki Bebek Davasıyla ün yapan Dr. Fahri Atabey'in imzasını taşıyan broşürde, bir Uzakdoğu gezisinden bahsediliyordu. Doğum kontrolü yapılan Uzakdoğu ülkelerine yapılacak geziye katılmak isteyenler, 14 Bin Lira ödedikleri takdirde, bir çok ülkeyi gezecek, ne yol, ne otel, ne gece kulübü ne de yiyecek parası vereceklerdi...

Bu olaylar, 8-10 Haziran tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen "Uluslararası Beşinci Jinekoloji Semineri"nde geçiyordu.

Türkiye'de de emperyalist güçlerin ana rahmine el atması sesizce olmuştu ve de sürüp gidiyordu... Taa ki, Türkiye Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Genel Başkanı Prof. Dr. Muhittin Ülker'in Adana'da verdiği bir demecin gazetelerde yayınlanmasına kadar... Prof. Dr. Ülker demecinde "doğum kontrol hapları kadınlarda meme kanseri yapmaktadır" demişti... Ülker'in demecinin gazetelerde yayınlanması üzerine Hacettepe Nüfus Etüdleri Enstitüsü Yönetim Kurulu acele toplanmış ve bir bildiri yayınlamıştı. Bildiride "Tıp literatüründe gebelikten korunmayı sağlayan hapların kanser yaptığı hakkında bir araştırmaya rastlanmamıştır" deniliyordu. Bu uydurma enstitünün başında ise, Türkiye'de doğum kontrolünü sağlayan bir zamanların Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Nusret Fişek vardı.

O günlerde İkinci Beş Yıllık Plan'ın Karma Bütçe Komisyonunda görüşülmesi sırasında AP Senatörü Dikeçgil de aynı konuya değinerek şöyle diyordu:

"Nüfus planlamasının ahlak bozucu etkileri olduğu, gelecek

nesilleri tehlikeye attığı bilinen bir gerçektir" AP Sakarya Milletvekili Kadri Eroğan da aynı konuda şunları söylüyordu:

"Doğum kontrolü plandan çıkarılmalıdır. Kontrol için Kahire'deki El Ezher Medresesi'nden fetva getirilmiştir. Nüfus planlamasında çalışan doktorlara her spiral için on lira, yardımcılarına da beş lira bahşiş verilmektedir. Hap kullanan kadınlarda sakal ve bıyık çıkmaktadır. Kelik olmaktadır. Doğum kontrolü yüzde yüz kalkmalıdır. Sevgili hükümetimin, milletin harimi ismetinden elini çekmesini rica ederim."

Emperyalist oyun bozulmak üzereydi... O halde yapılacak iş "kilit adamlar"ı harekete geçirmekti. Ankara Doğumevi Başhekim Ziya Durmuş, bu konuşmaların gazetelerde yayınlanmasından bir kaç saat sonra şöyle dedi:

"Haplar ve spiraller 18 aydan beri uygulanmaktadır. Hiçbir kanser vak'asına rastlanmadı."

Türkiye'deki doğum kontrolü uygulanmasını sağlayan sacayağın ikisi, Nusret Fişek ile Ziya Durmuş harekete geçmişler-

Emperyalizmin tezgâhladığı doğum kontrolü kampanyası ile Türkiye nüfusunun artması önlenmek istenmektedir.

di. Ama üçüncü ayak, Dr. Necdet Erenus susuyordu. Erenus daha büyük bir organizasyon peşindeydi... Muhteşem Büyük Ankara Otel salonlarında bir Jinekoloji semineri düzenlemişti.

Seminer'in en ilginç olayı "doğum kontrol haplarının meme kanseri yaptığı" ortaya atan Prof. Ülker'in görüşünden dönmeyi olmuştur... Büyük paralar harcayarak düzenlenen seminer hedefine varmış sayılırdı. Dikeç-

gil ve Eroğan'ın ağzının payı verilmiş, Prof. Ülker de susturulmuştu.

Fakat Türkiye'deki "Küçük adam"lar bunu da yeterli görmemişler, 15-17 Haziran tarihleri arasında "Nüfus Planlaması 1. Millî Semineri" adı altında ikinci bir toplantı düzenlemişlerdi. Dikkati çeken nokta, Doğum Kontrol Kanunu'nu çıkarttıranların da, seminerleri düzenleyenlerin de aynı kimseler olmasıydı. Bu kimseler bir yandan Kahire medreselerinden fetva alırken bir yandan da yürürlükteki kanunları hiçe sayıp köylere, basıldığı yer ve tarih belirtilmeyen, cin, peri ve şeytan'larla dolu broşürler dağıtıyorlardı.

Son bir kaç yıl içinde Türkiye'de yerden biter gibi doğum kontrol dernekleri de kurulmuştu. Bu dernekler su gibi para harcıyorlardı...

Aslında Türkiye'de doğum kontrolü gerekli ise, bunun başka yolu da vardı. Hem de tehlikesiz ve halk yararına olan yol guydı:

"Çok tahl ve az elle beslenen uluslar, biyosöyale bir reaksiyon göstererek seksüel gücünü artırmaktadır. Fakat çok et, yumurta ve süt yiyen uluslarda seksüel güç kendiliğinden azalmaktadır ve doğum kontrolü kendiliğinden gerçekleşmektedir."

Bu yol güçlü. Kolayı, kadınları kısırlaştırmak ve aynı zamanda yirmi yıl sonra insanlığı içinde büyük gedikler açmaktır. Bu yol emperyalistlerin yararına idi.

Türkiye'nin uyanık güçleri bu oyunun farkındaydı. Nitekim 13 Haziran'da TMGT, TMTP ve 11 öğrenci kuruluşu ortak bir bildiri yayımlayarak doğum kontrolünün amacının Türk ulusunu kısırlaştırmak ve Türk ulusunun güçlenmesine engel olmağa çalışmak olduğunu ortaya koyuyor ve emperyalizmin bu oyununu protesto ediyordu.

Sarı eğitim

YARIN bir Millî Eğitim Bakanı sadece, "Öğretmenlerin görevi sınıfta ABC öğretmektir" sözünden dolayı anılacaktır.

Eğitim, eğer millî bir eğitimse, milletin ihtiyaçlarına, milletin içinde bulunduğu derinlere, sahip olduğu olanaklara sıkı sıkıya bağlıdır. Hangi konuda neyin, nasıl öğretilceği, bu bağuttan çıkar. Milletin durumuna göz atmayan Eğitim, taklitçi onun bunun buyruğunda, tavırsız, etkisiz bir Eğitim olur.

Daha beteri, yerli ve yabancı işbirlikçilerinin güdümüyle yaratılmak istenen "sarı" bir eğitimidir ki, programlarıyla, metodlarıyla, bile bile milleti uyuşukluğa ve körliğe götürmek ister. Eğitim yürüten ve yöneten potansiyel, bütün kat ve kademeleriyle, saptırılmaya ve satın alınmaya çalışılır.

Türkiye'nin bugün 1961 tarihli bir Anayasası vardır. Bunun millete gösterdiği amaçlar hayli ileridir. Ama milletin yaşadığı hayat, ta Sultan Osmandan kalma bir hayattır. Mülkiyet, vergi, iş hayatı, ticaret, bankacılık, sağlık, ulusal gelirin bölüşümü... anayasanın çok gerilerinde kalmış bir tablodur.

Millet %60'ıyla kör ve sağır bir durumdadır. Eski dogma ve delmalarla ninni lenmekte ve uyutulmaktadır. El yordamı bir uyanma, kör topal bir örgütlenme, dertlerin devası olmamaktadır. İşbirlikçileri bu

kadarmı da çok görüp ufacak kıpırtıları bastırmaya çalışırken, Eğitimin bir köşede ABC öğretmekle yetinmesi, öğretmenlerin sadece böyle bir işin elemanları haline getirilmesi, gerçek milliyetçilikle bağdaştırılamaz.

Bir de, kimi davetli, çoğu davetsiz gelen yabancı uzmanlar var. Bunlar, millî eğitimin en nazik bölgesi olan Müfredat Programı ve Öğretmen Okulları işine el atamırlarken, aydınlar ve millî eğitimin başba sahil olan öğretmenler seslerini çıkarmazlarsa, tarih bu kayıtsızlığı yarın çok kötü yazar.

Yabancı uzmanların ve yabancılaştırılmış yerli yetki sahiplerinin kabulünü istedikleri yeni Müfredat Programlarında reformlar ve ihtilaller yoktur, neden? Bin türlü hile ve fitne ile bugünkü öğretmenleri parçalayıp güdümlemeye alamadıkları-na göre, öğretmen okullarına el atıp yarımların tavırlarını keyiflerince ayarlama istekleri de artık besbellidir.

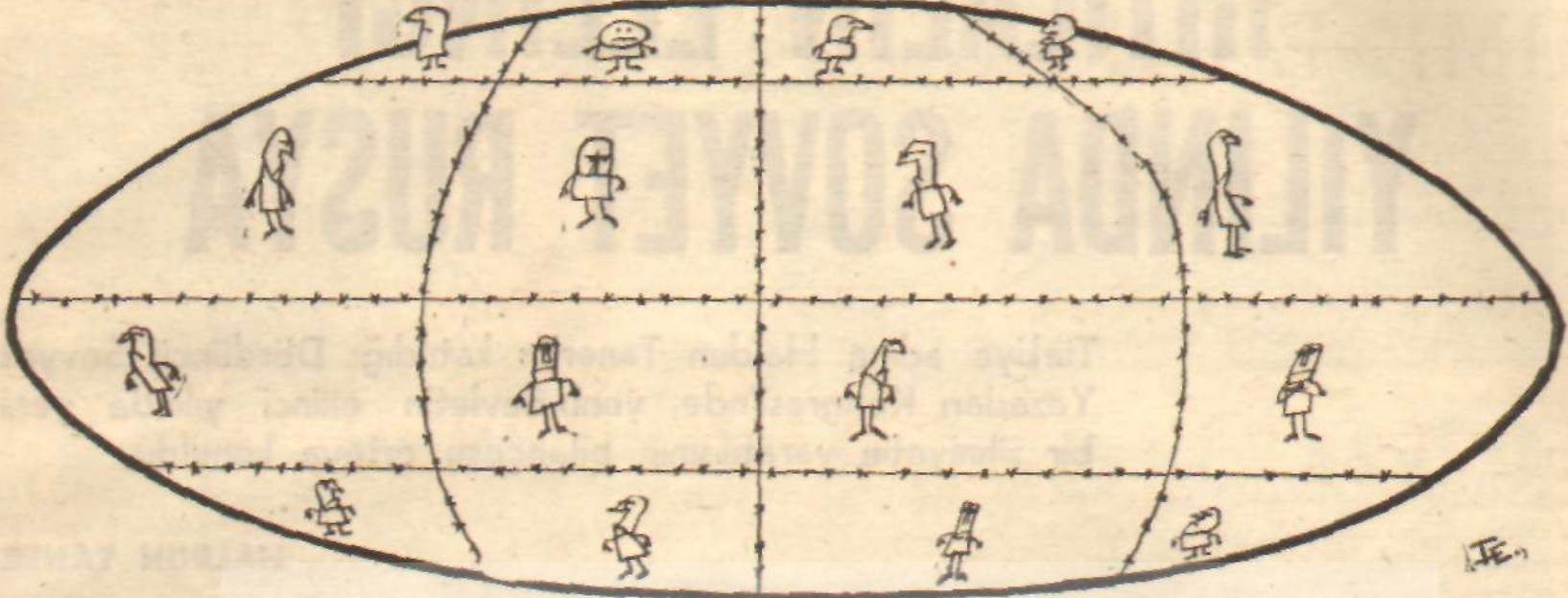
Ama yalancılar avuçlarını Runa, okuldan alınmak peşasına da olsa, öğretmen okulu öğrencileri bile karşı koymaktadır. Yapılmak istenen her değişiklik, derinden kuşku uyandırıyor ve direnç yaratıyor.

İşbirlikçileri Türkiye'de bir "Sarı Eğitim" yaratma sevdasına iyice düşmüşlerdir. Öğrenciler anlamaz diye petrolden söz eden öğretmen atacaklar, ama kendileri

sınıfları yabancı petrol takvimleriyle donatacaklar. Toprak reformunu kötüleyen kitapları okullara paket paket sokacaklar. Öğretmen, millî eğitimin ana ilkelerini bir yana bırakıp kuru tarih, kuru aritmetik okutacak, onlar da Türkiye'nin iç ve dış ticaret gelirlerini cebellezi edecekler. Yer altı, yer üstü kaynaklarını daha iyi sömürecekler. Tarımı gerilik içinde bırakıp endüstrileşmeyi engelleyecekler. Adaletsiz vergi düzenini halkın gözünden gizleyecekler, kör parmağın gözüne örneği bir ilâç soygununu sürdürecekler. İçerde ve dışarıda barışçı, yoksul bir millet olduğumuz halde, NATO giderlerine Amerikan'dan sonra en çok katılmamızı, bir millî savunma gereği imiş gibi yutturacaklar. Milletlin yoksulluğu artacak, karanlığı büyüyecek, beylerin kulu kölesi olacak...

Bir "sarı basın" yaratılmıştır. "Sarı sendikalar" vardır. Ama Eğitimde buldukları bir kıymık bile olmayacaktır. Türkiye'nin öğretmen ezici çoğunluğuyla, bu oyunu sezmis ve milletin çıkarları yönünde en doğru tavırlı almıştır. O, hem sınıf içinde, hem sınıf dışında, radyodan gazeteden ve düzene politikadan daha etkili olan gayretleriyle, uyarma işini sürdürmektedir. Karanlığın dağılmasında aydınlığın tünellerini açmaktadır. Duyulan gümbürtüler Ferhadın değil, onun güzeli'nin sesleridir. Sarı değil, özniyle, evniyle, millî bir eğitimidir onun yaptığı...

FAKİR BAYKURT

ÇIKMAZDAKİ EKONOMİ

FETHİ NACİ

TÜRK ekonomisinin bir çıkmazda olduğu, daha çok, döviz ihtiyacı karşılanamadıkça, döviz transferleri vaktinde yapılamadıkça, dış ticaret açıkları arttıkça hatırlanır. O zaman en iyimser özel sektörçüler bile birtakım tedbirler almak gereğinden söz ederler, «Dış pazarlara sanal mamuller satmak gerek» derler; «İthalatımızı ihracatımıza göre ayarlayacağız» derler. Söylediklerinin doğruluğuna inanmasalar da bir geyik söylerler. Sonra, elde edilen küçük bir dış kredi yeni bir iyimserliğin başlangıcı olur.

Oysa çıkmazın temeldeki sebebi açıktır: Türkiye'deki iktidarların, İkinci Dünya Savaşından bu yana, bir yarı sömürge şartlarına boyun eğmeleri sonucu, Türk ekonomisi millî bir ekonomi olarak gelişmek yolundan sikonulmuş ve batı emperyalizmi'ne bağımlı bir duruma getirilmiştir.

TÜRK ekonomisinin dışarıya bağımlılığının en açık örneğini sanayileşme alanında görüyoruz. Gelmek ve kalkınmakla sanayileşmenin aynı şey olduğunu kabul etmeyenimiz yok. Oysa bugün, dışarıdaki ve içerdeki egemen güçlerin ittifakiyle, Türk sanayii millî bir sanayi olmaktan çıkarılmış, coğrafi bir sanayi durumuna getirilmiştir. Geliştirilen sanayi, Türkiye coğrafyasında görülen fakat kökü dışarda olan bir montaj sanayidir. Montaj sanayii, bir yandan, iktidarların kalkınmak için bel bağladıkları batı emperyalizminin Türkiye pazarlarını nasıl sömürdüğünü, Türkiye'nin gerçekten sanayileşmesine nasıl engel olduğunu, millî gelirin artmasına, işsizlikteki dalgalanmalara nasıl etkili olduğunu gösterirken, öte yandan, Türkiye'deki gelir dağılımının sosyal adalet ilkelerine taban tabana aykırı oluşunun sanayileşmemize ne yönde biçim vermekte olduğunu da göstermektedir. Yalnız 1965 yılında imalat sanayii için dışardan yapmak zorunda kaldığımız ithalat dört milyar lirayı bulmuştur! Sanayileşme adı altında sürekli ve zorunlu ithalat! Bu ithalattaki bir aksama, kurulan işyerlerinin kapılarının kapanması, işçilerin kendilerin sokakta bulması demektir.

Ayrıca, sosyal adalet ilkelerine aykırı gelir bölüşümü bol gelirli bir azınlığın ithal mallarına, ithal malları bulamayınca montaj sanayii mallarına olan talebini artırmaktadır. Oysa geleneksel ihracat mallarımıza olan dış talep aynı oranda artmıyor. Bunun

yanı sıra ithal mallarının fiyatlarını durmadan yükselten dış tekeller ihracat mallarımızın fiyatlarını durmadan düşürmektedirler. Sonuç, sürekli döviz sıkıntısı ve dış ticaret açığıdır. İhracat gelirlerimizin aşağı yukarı üçte birinin dış borçların ve faizlerinin ödemesine ayrılması ekonomimizi bütünlüğe çıkma sokuyor.

ÇIKMAZDAN kurtuluş, sürekli ve daha yüksek bir gelişme hızı sağlamakla, geniş halk kitlelerine daha büyük fırsat eşitliği vermekle mümkündür. Oysa Türkiye'de ekonomik ve politik gücü ellerinde tutanlar, «sınıf ayrımı yaratmayalım» gibi sözler gevelerlerken, çok dar sınıf çıkarlarından ötesini düşünmemektedirler. Bunun içindir ki çıkmazdan kurtuluşun temel şartları olan reformları (başta toprak ve vergi reformları) yapmadan, sadece dışarıya borçlanmakla, geçici çözüm yolları aramak çabasıdadırlar. Birtakım politik taviselere rağmen dışardan borç almak zorlaştıkça yeni ekonomik ilişkilerden medet ummaktadırlar. Son günlerde Sovyetler Birliği ile yapılan ekonomik anlaşmalar, karşılıklı nutuklar günlük gazetelerde sık sık görülür olmuştur. (Doğu bloku ile yapılan ekonomik anlaşmalar, gerçekten de, enflasyonist bir baskıyı hafifleten ve devalüasyonu geciktiren bir faktör olabilir.) Ne var ki, bir yandan, istemiye istemiye de olsa böylesi ekonomik ilişkilere giren iktidar, öbür yandan, daha doğru dürlük yolu ve kanalizasyonu olmayan İstanbul'a, çöde ehlam yapıp gibi, Boğaz Köprüsü yapmaya kalkışmakta, gösteriş yatırımı illetinden kurtulamamaktadır.

HIZLI kalkınmak için yatırımlar gerekli. Yatırımlar için de tasarruf. İktidarlar, sınıf yapıları gereği, tasarrufu yükseltici tedbir olarak gerçek bir vergi reformuna gidememektedirler. Anayasa'nın «Herkes kamu giderlerini karşılamak üzere, mallı gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.» diyen maddesi, birçok maddeleri gibi, savsaklanmaktadır; uygulanırsa, bu maddenin tam tersine olmaktadır. Vergi yükünün çoğu yoksul halkın sırtına yüklemekte, bol kazançlı zümreler çok az vergi ödemektedirler. İkinci Beş Yıllık Plan'da vasıtasız vergiler oranının daha da azalacağını belirtilmesi, hem Anayasa ve sosyal adalet ilkelerine aykırı bir mali politikanın sürdürül-

leceğini, hem de zorunlu iç tasarrufun sağlanamayacağı göstermektedir. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi bir de halktan toplanan vergilerin üç milyar lirası, İkinci Beş Yıllık Plan döneminde, yatırım yapılabilmesi için özel sektöre aktarılacaktır. Özel sektörün yatırımlarını gerçek sanayi alanına mı, yoksa lüks konutlara ya da montaj sanayiine mi yapacağı ayrı bir meseledir. Fakat iktidar, ille de bir burjuvazi yaratmak ve güçlendirmek kararında olduğu için — ya da batılı dostlar böyle istediği için — «sınıf ayrımı» politikasını ısrarla uygulamaktadır.

BURADA bir soru gelebilir aklı: Türk ekonomisinin içinde bulunduğu çıkmazın bütün günahı AP'nin midir? Gerçekte AP, 1946'dan bu yana izlenen ekonomi politikasından bütünlüğe değişik bir ekonomi politikası izlememiştir. CHP'nin sözde reformcu sözlerine, AP'nin sözde liberal sözlerine rağmen uygulamada önemli bir fark yoktur. Türkiye'de bütün iktidarlar, ister bir başlarına ister koalisyon halinde, daima statükonun korunmasından yana, temel reformlardan kaçan, tamamiyle hakim sınıfların ve yabancı ortaklarının çıkarlarına uygun bir ekonomi politikası izlemişlerdir. Muhalefette reformcu kesilen CHP, ortanın solu laflarına rağmen, muhalefet reformculuğundan bile tavis vermeye başlamış, «Düzeni değiştireceğiz» gibi sloganları bir iki ay kullandıktan sonra bırakıvermiş, «Düzenin aksaklıklarını düzeltereğiz» sloganına sarılmıştır.

ÇIKMAZDAN kurtuluşun yolu bellidir: Gerçek bir millî sanayinin kuruluşu, zorunlu bütün temel reformların gerçekleştirilmesi, ve bunlar kadar önemli olan, halkın inancı ve gevki bir çabayla kalkınma hamlesine katılması... Bunun için, kalkınma, teknik bir mesele olmaktan önce, bir siyasal iktidar meselesidir. Türkiye'de halk kitleleri bilinçlenerek siyasal iktidara gelmedikçe ekonomik çıkmazdan kurtuluşun imkânı yoktur. Çünkü hakim sınıfları temsil eden iktidarlar, yapıları ve dış ilişkileri dolayısıyla, çıkmazdan kurtulmak için her çırpınıta daha fazla çıkmaza girecek, Türkiye'yi daha fazla bağımlı hale getireceklerdir. Halka karşı iktidarların bulabilecekleri tek geçici çözüm yolu vardır: Bağımlılığı artırmak!

İHTİLALİN ELLİNCİ YILINDA SOVYET RUSYA

Türkiye adına Haldun Taner'in katıldığı Dördüncü Sovyet Yazarları Kongresi'nde, yeni devletin ellinci yılında yeni bir zihniyetin yaratılışının bilançosu ortaya konuldu.

HALDUN TANER

DAĞISTAN ŞAİRİ RESUL GAMZAT'I KONUŞMASI...

«Bir yazar eski eserlerine bakarken utanç duymuyorsa ona mutlu yazar deriz. Eski eserinden utanmayan yazar, doğruluğu savunan yazardır. İç savaş sırasında bir şehir bazen kızılar, bazen beyazlar arasında el değiştiriyordu. Bu şehrin pencerelerinde de o günkü duruma göre bazen kızıl bazen beyaz bayraklar dalgalanırdı. Böyle çok bayraklı yazarlardan çekinin.

Yurdum Dağıstan'ın bir şehrinde günün birinde bir tayfun oldu. Zayıf ağaçların hepsi yerle bir oldu. Yalnız sağlam ağaçlar dimdik kaldı. Büyük yazarlar rüzgârdan korkmaz.

Edebiyatın, sanatın ve halkın emrinde çalışmanın somut koşulları vardır. Fikir olarak büyük sanat olarak zengin. Bu iki nitelik olmazsa kitap boş bir kitap olur. Bazı yazarlarımızın yazdıkları halkı yansıtmıyor. Onların romanlarındaki kişiler rötuşlu kişiler oluyor. Kuklalar evlenirse elbette çocukları olmaz. Saç kılından yapılmış bir kılıç ne ka-

GORKİ
(Çizen: Kukrymsky)

dar güzel olursa olsun civevi bile öldürmez. Sade büyük bir konuya değinmek insanı yüce yapmıyor. Halkla beraber olmak halktan yana olmak, işte asıl dava bu. Yazarın söylediği her kelime şarkı olamıyor. Bence yazar, dildir herşeyden önce. Harp ve Sulh'un dili, Sakin Akardı Don'un dili, Vasili Turkin'in dili. Fena terzi en güzel kumaşı heba edebilir. Hislerin kimyası yapılamadı henüz. İstidat nerde, nasıl doğar bilinmiyor. Cesurluk mudur, yoksa yumuşaklık mı, güzellik mi viedan mı? İstidat nerden gelir? Bilmiyorum. İstidat sıhhat gibi bir şeydir. Varsa var, yoksa yok... Her kitabın ömrü yaratıcısının istidadına bağlıdır. İstidatın yazarın içinden çıktığı halkın sayısı ile de ilintisi yoktur. İstidada yardım etmek gerek. İstidada en iyi yardım onu engellemektir.

Gorki'nin bir deyişi vardı. Olayın elbisesi derdi. Bu söze göre güdük ve beceriksiz bir söz keskin bir fikrin kefeni olabilir.

Şekil bir pozdur. Formalizm bir maskedir. Her poz ilhama karşıdır. Biz sovyet yazarları olarak bütün dünya kültürünün mirasçısıyız. Bu birikimin üzerine geldik. Bunun için biz evrenin sesliyiz.»

ŞOLOHOV
(Çizen: Igin)

İNSANLARIN eski huyu. Filozofların sözlerini, işlerine nasıl geliyorsa, elbise askısı gibi, oraya buraya çekmeyi âdet edinmişler.

Nietzsche bir insan-üstü lafı edecek oldu. Alfred Rosenberg ve gürekaşı onu evirdi çevirdi, Hitler'in ırkçılık safsatasını meşrulaştırmak için kuşa döndürdü.

Dialektik görüşün babası sayılan Hegel de felsefeye getirdiği devrimin tam zıddı bir statükoculuğun kalkması yapılmadı mı?

Prusya Feodalizmine başkaldırmayan Alman burjuvazisinin ve çok daha sonraları da Rus sözde - aydınlarının işine öyle geldiği için, onun "Tarih evrensel bilincin oluşumudur. Var olan herşey rasyoneldir" yargısından şu ahkâmı çıkardılar:

— Devlet var olan bir organizmadır. O da evren bilincinin bir yansımasıdır. Şu halde kişilerin ve grupların bunu kendi kafasınca değiştirmeye kalkması kabul edilemez. Çara tam itaat gerektir. Bu o kadar mutlak bir gerçektir ki, tartışması dahi caiz olamaz.

Bu sağ - Hegelcilere karşı sol - Hegelciler de diyorlardı ki:

Madem her reel olan rasyoneldir. Çara karşı olanlar da, var oldukları anda, evren bilincinin bir cephesini teşkil ederler. Mevcut devlet düzeni nasıl bir vakıa ise ona karşı olan hareketler de birer vakıadurlar.

Konuşmayı çok seven, konuşarak kendini doyurduğu için eyleme geçemeyen Ruslar kelimeleri atıp tutarak düello ettikleri zamanlar Lenin belki çok küçüktü.

Şimdi onun karşındaki portresine bakıyorum:

Saçız yuvarlak bir baş, ileri çıkık aydınlık bir alın. Kumral kaşlarını altından insanca bakarak dalgın sıcak gözler, iri elmacık kemiklerinin üzerinde daha da ufalmış ve hülyalı görünüyor. Duygulu dudakları örtmek isteyen gür ve zaten alçak gönlü yüze daha bir halktanlık veren bıyıklar. Ve nihayet meşhur barbiş. Üstün körü bakıldıkta, kendi halinde, uyanık, duygulu, derin bir Rus aydını hissi veren bu ufak tefek adamın dünyanın en büyük aksiyon adamlarından biri olacağına belki Marx ve Engels bile inanamazlardı.

Bu çıkık alının altında saat gibi işleyen matematikçi bir beyin bulunabileceğini, bu hülyalı çekik gözlerden ne şimşekler çıkabileceğini, o sakın dudaklardan kısık bir sesle ama bıçak gi-

bi ne sözler çıkabileceğini anlamak için portreye bir de Lenin'in yaptıklarının ışığından bakmak gerekli.

Zürich'e gittiğimde Lenin'in sürgün yaşadığı sokakları göstermişlerdi. Jakobsbrunnen Lokantası'nın üzerinde barındıkları oda ile Milli Kütüphane arasında geçmiş o yılları. Arı gibi çalınan, kendini durmadan olduran bu adam zaman zaman hayatın pahalı olduğu bu yabancı şehirde açlıktan yokolma tehlikesi ile karşı karşıya çok kalmıştı. Yumuşak başı cekafâr karısı Krupskaya'nın İsviçre'deki meşhur göçmenler fonundan bulduğu küçük iş ve Lenin'in yaptığı çevirilerle kıt kanaat geçinip giderken, arada bir de Zürich gölü kenarında karısı ile gezerken kimse onun Çarlık polislerinin bir numara tehlikeli adam saydığı bolşevik lideri Vladimir İliç Ulyanov olabileceğini kolayca kestiremezmiş.

İşte şu satırları yazdığım günden tam elli yıl önce 16 Mayıs 1917 günü Bronsky rüzgâr gibi gelip de:

— Vladimir İliç sen bu saatte burda

Haldun Taner, Sovyet Yazarlar Kongresi'nde
Bulgar yazarları Kara Slova

Elli yıldır
yeni Sovyet
rejiminin
başkenti
olan
Moskova'nın
ünlü Kızıl
Meydanı ve
Lenin
Mozoleumu'nun
gece
görünüşü

ha? Demek hiç bir şeyi bilmiyorsunuz! diye bağırınca herşey birden değişiyor.

Petrograd'da ihtilalin başladığı, geçici bir idarenin iktidarı ele aldığı haberi üzerine bu hareketin beklediği kıvılcım olduğunu, ama çok kolayca soysuzlaşıp büyük bir imkânın daha baştan boğulabileceğini düşünen Lenin:

— Hemen Rusya'ya gidiyoruz, diyor. Bana bir uçak bulun...

Savaş içindeki Avrupa'nın üstünden bir azılı sürgünün istemediği Rusya'ya açlıkla gitmesinden tehlikeli ne olabilir. Bunu hatırlatanlara:

— Tehlikeli olan oraya vaktinde varmamaktır diye kükrüyor.

Sanki bütün hayatı bugüne varmak için yaşamıştır.

Uçak ve pilot bulunmayınca Lenin bu refer de dilsiz bir İsveçli'nin pasaportu ile Rus sınırından sızmayı düşünüyor. Bu da olacak iş değil.

Krupskaya:
— Gece uyurken çar subayların rü-
anda görür küfürü basarsın. O zaman

ne dilsiz, ne de İsveçli olmadığın anlaşıyor, diyor...

İlk heyecanın ürünü projeler yatıştıktan sonra Lenin daha gerçekçi stratejiler kurmaya başlıyor.

Ne geçici hükümet, ne ılımlı sosyalistler onun Petrograd'a gelmesini istemezler. Çünkü isyana kaldırdıkları kütlelere, gelir gelmez Lenin'in hakim olacağından korkarlar. Müttefikler ise iktidarı alırsa hemen Almanya ile sulh yapacağını bilirler. Bunu önlemek için ellerinden geleni ardına koymazlar. Bu durumda ona tek bir devlet yardımcı olabilir:

Alman Hükümeti adına Platten Lenin, Radeck, Zinoviev, on kadın iki çocuk, Petrograd'a götürme ödününü alıyor. Lenin, Radeck, Zinoviev, on kadın iki çocuk, trenle geldiklerinde ellerinde valiz bile yok. Dosya çantaları, ipile bağlı paketler, o kadar... Ve kurşunlu tren dünya tarihinin seyrini değiştirecek bir adamı işinin başına götürdüğünden habersiz rayların üstünden öbür trenlerin klasik temposu ile kayıyor.

Sonrası malum: Petrograd'a varış, soğuk karşılaşma. Adım adım bütün engelleri yenis, kütelleri fethediyor. Kerenski'nin direnmesi, v.s...

Lenin'in ihtilali ile bizim Anadolu ihtilalimizin benzeşen ve benzeşmeyen bir çok yanları var. İkisi de aşağı yukarı aynı yıllarda olmuş. İkisi de arzun birbirine çok yakın bölgesinde geçmiş. İkisi de emperyalizme karşı bir başkaldırı. Bu ortaklıklar yüzyıllar boyu sürekli anlaşmazlıklar içinde sık sık savasarak zorunda bırakılan Türk Rus uluslarının ilk defa birbirlerini yepyeni bir açıdan görmeye zorlamış. O zamana kadar birbirini hep ateş hedefi görmeye almış yahut alıştırılmış iki halk, ortak sömürücü düşmana karşı ilk defa sırt sırta verip direnirken birbirlerinin kaibetliğini de duymuşlar. Şurası muhakkak ki, Kuzeyde ekim ihtilalini yapmış bir Rusya olmasaydı Anadolu İhtilali kolay başarılamazdı. Öte yandan, güneyde özgürlük savaşı veren Atatürk'ün şahlanışında bir ulus olmayıp da emperyalist uşağı Damat Ferid bulunsaydı, Lenin'in işi hayli güçleşirdi...

Sovyetler'in kutladığı Ekim İhtilali'nin ellinci yıldönümü bir Türk olarak bana bunları hatırlattı.

Kızıl Meydan'daki Lenin Moseleumu önündeki kuyruğun sonu yok. Moseleum'a girmek için ikili sıra olunuyor. Ve çok hızlı yürünüyor. Nöbetçilerin arasından geçip biz de girdik Lenin'in mumyalan-

mış vücudu ölüm yatağındaki kıyafeti ile ellerini kavuşturmuş yatıyor. Göz kapakları inik, gözü arkada kalmamış, eserinin süreceğine güvenli bir huzur içinde uyuyor...

Dördüncü Sovyet Yazarlar Kongresi, Kremlin Sarayı'nın büyük kongre salonlarında 22 Mayıs sabahı açıldı. Açılıшта Leonid Brejnev, Aleksei Kosigin, Nikolaj Podgorny bulunuyordu. Açış ko-

ENZENSBERGER
(Faşizme karşı)

nusmasını Kostantin Fedin yaptı. Fedin 75 yaşlarında tam bir Rus aydını. Türk okuyucusu onun Şehirler ve Yıllar, Kardeşler romanlarını, İlk Sevinçler, Olağanüstü Bir Yaz, Alev adlı brilogyasını okumamışsa da muhakkak duymuştur. Fedin'in bir sürü de hikâyeleri, anıları var...

Fedin bu kongrenin belli döneminde toplanması âdet olan beylik bir formalite olmadığını, yeni devletin ellinci yılında yeni bir zihniyetin yaratılışındaki ödünün bir bilançosu olduğunu da belirtti. Fedin yine bu nutkunda Sovyet Yazarlarını dünyanın bu bulanık devrinde uluslararası olayları büyük bir dikkatle izlediklerini ve bütün ilerici güçlerin faşizme karşı koyup Avrupa'yı savasından kurtulmaları gerektiğini hatırlattı.

İlk kongreyi açan Maxim Gorki'nin:
— Kültürün ustaları, kimden yana-sınız? sorusu sanki dördüncü kongre başkanı tarafından 33 yıl sonra bu sözlerle cevaplanıyordu:

Kongre salonu binlerce kişiyi rahatça alacak şekilde yapılmış. Tavan yüksekliğine rahatça dört kat apartman sığabilir. Konuşulanlar yabancı konuk yazarlara kulaklıklarla üç dil üzerinden çevriliyor...

Sovyet Yazarlar Birliği'nin 6500 üyesi varmış. Kongrede bunların 500 sözcüsü bulunuyordu. Her Cumhuriyetin Yazarlar Birliği başkanları Pres-Humun tabii üyesi sayıldığı için kürsünün arkasındaki Presidium merdivenleri de hayli kalabalıktı. Bunlar arasında romanının ismi kadar sâkin Şolohof, Sovyetler'de belki ondan da çok sevilen Konstantin Simonof, yurdumuza da gelmiş olan Mustai Karim, Azerbaycanın zeki ve sevimli yazarı Mirza İbrahim ilk gözümüne çarpanlar...

Sovyetler'in kendi Edebiyat sorunlarını kendi aralarında tartışacakları bu büyük kongreye konuk yazar olarak çağırıldıkları sanatçılar içinde 27 ulusun yazar ve şairi var. Türkiyemizde de tanıyan beğenilen Pablo Neruda, Dört piyesini oynadığımız Fredrich Dürrenmatt, yurdumuza gelip bir konferans veren ve "Alman yazarları, gençliğin ve ilerici güçlerin sözcüsü olarak faşizmin karşı-sındadırlar" sözü radyomuz tarafından sansür edilen dostum Hans Magnus Enzensberger, Yaşar Kemal'in sonbaharda bir romanını türkçe olarak yayımlayacağı bulgar romancı Kara Slavo, Avrupa Yazarlar Birliği Genel Sekreteri İtalyan Vigorelli, yine İtalya'nın ünlü tiyatro yazarı Carlo Levi, Fransızların son yıllarda çok üstüne düştükleri Nedema adlı aşk romanı dünya dillerine çevrilmiş Cezayir'in genç şair ve romancı Kateb Yasin bunların içinde ilk hatırladıklarım. Biz hepimiz aşağı yukarı aynı sıralarda oturuyoruz. Sonradan aynı otelde kalıp aynı salonda yemek yediğimiz için herbiri ile ayrı ayrı abıyap olduğumuz bu yazarlardan sırası gelince ayrıntılı söz edeceğiz.

Şimdi yine Kongreye dönelim. İlk günü Fedin'den sonra Guergoj Markov düzyazı, Mihail Dudine şiir, Afanassi Salynsky de tiyatro türleri üzerinde raporlar verdiler. Sovyet yazarları genel olarak sosyal gerçekçilikten yanalar Bireysel, soyut, uyumsuzluk edebiyatını bir çeşit soysuzlaşma sayıyorlar. Halkçı olmayan, halk için yaşamayan, kendini matak sanıp fildişi kulesinde marazi duygularını, komplekslerini geveleyen, kendine hayran narsisist sanatçıları sevmiyorlar. Biçim cambazlıklarını da hak-h olarak hor görüyorlar. Yazılarda bir hayat nabızı arıyorlar.

Kongrenin açıldığı gün ilginç bir yazı yayımlayan Dağıstan'ın ünlü şairi Resul Gamzatın sözleri galibâ yansıtmak istediklerimi çok daha iyi anlatacaktır.

plandığı Kremlin Sarayı'ndan ünlü Goshkin ile beraber.

ORTADOĞU'DA PETROL SAVASI

- Batılı emperyalistler, Ortadoğu'da ele geçirdikleri uzun vâdeli petrol imtiyazlarıyla Arap halklarını nasıl sömürüyorlar? Ortadoğu'daki petrol imparatorluklarının iğyüzünü, kendi kaynaklarından aldığımız rakkamlarla açıklıyoruz.

Dr. Yük. Müh. Sedat ÖZKOL ve Samiye ÖZKOL
(Amerika'dan yazıyorlar)

BAŞTA Amerika olmak üzere İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya ve Hollanda gibi kapitalist ülkeler, Asya, Afrika, ve Latin Amerika'daki az gelişmiş ülkelerin tabii kaynaklarını ve işgücünü sömürerek refahlarını ezilmiş halkların alınteri ve kamu bahasına ayakta tutmaktadır.

Bu emperyalist kapitalist ülkelerin asalak mevcudiyetleri, Ortadoğu petrolleri üzerindeki egemenlikleriyle mi sıkıya bağlıdır. Çünkü kapitalist ülkelerin hem sanayileri, hem de asgari güçleri, en önemli yakıt kaynakları olan petrolden ve petrol mamûllerinden mahrum kaldığı takdirde, yıkılmağa mahkûmdur.

İşte bu yüzden ki, batının kapitalist ülkeleri, Ortadoğu'daki petrol çıkarları tehlikeye düşünce, dünya kamuoyunu hiç dikkate almaksızın Ortadoğu'da silâh zoru ile kendi lehlerine bir denge yaratma macerasına atılmaktadırlar. Ve yine bu yüzden ki, halkları tarafından istenmeyen ve kendi vatandaşlarını sömüren krallar ve şeyhleri tutmakta, anti-emperyalist Arap liderlerine karşı çeşitli komplolar hazırlamaktadırlar.

Eşitlik, kardeşlik, hürriyet temenileriyle sadece safdilleri uyutabilen emperyalistler, çıkarlarının tehlikeye düşmesi karşısında gerçek yüzlerini göstermekte ve napalm bombalarından zehirli gazlara kadar her türlü insanlık dışı metodları kullanarak milli kurtuluş hareketlerini bastırmağa çalışmaktadırlar.

Daha Birinci Dünya Savaşı sonunda İngiliz Savaş Kabinesi'nden Lord Curzon'un "Müttefikler safere petrolden yapılmış bir

dalga üzerinde ulaştılar" dediğini unutmamak lazımdır.

Bu yazımızda, kapitalistlerin övünmek amacıyla yayınladıkları istatistik bilgilerden yararlanarak, kapitalist sanayinin ve savaş gücünün kamu olan Ortadoğu petrollerinin batılı emperyalistler tarafından nasıl sömürüldüğünü, satılmış şeyhlere, şahırlara, krallara, kompradorlara nasıl bahşişler, sadakalar, rüşvetler verildiğini, Ortadoğu'nun fakir halklarının sanayi kalkınmalarında en önemli rolü oynayacak bir unsurdan kasıtlı olarak nasıl yoksun bırakıldıklarını açıklayacağız.

1. numaralı tablo, emperyalist

kapitalizmin kontrolü altındaki ülkelerin petrol rezervleriyle üretimlerini göstermektedir.

Bu tabloda da görüldüğü gibi, kapitalist âlemin yıllık petrol ihtiyacının yüzde 27,8'i Ortadoğu ülkelerindeki kaynaklardan sağlanmaktadır. Bu gerçekten çok daha önemli olan diğer bir husus, Ortadoğu'daki rezervlerin toplam rezervlerin yüzde 69'unu teşkil etmekte olmalarıdır. Buna karşılık ABD'nin rezervleri sadece yüzde 12,8'dir.

Bu bilgiler, kapitalist ülkelerin ve özellikle Amerika'nın Ortadoğu petrollerine niçin doymak bilmez bir iştah duyduklarını ortaya koymaktadır. Uluslararası

finans kapital, geri kalmış ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak maskesi altında Ortadoğu petrollerine şehvetle sarırmakta, kompradorlarla feodal asalak sınıfların sadakaları satın almalarından sonra bu petrolleri yok bahasına gasbetmektedir.

Bu gerçekler karşısında kompradorların ve onların çıkarlarını savunmakla görevli siyaset adamlarının ağızlarından çıkan tek söz şudur:

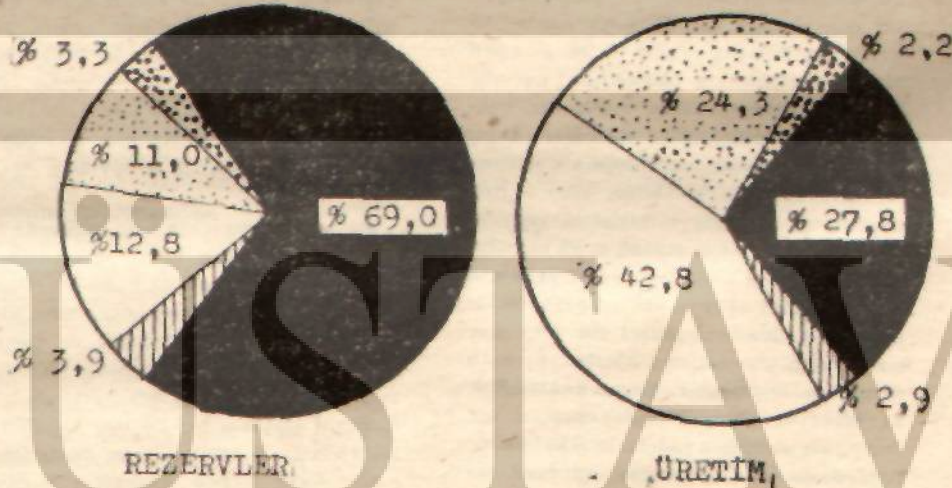
"— Ne yapalım, biz fakir ve kaynakları gelişmemiş bir ülkeyiz. Kendi işgücümüzle, kendi bilgimizle tabii kaynakları işletmemiz imkânsız. Allah razı ol-

sun, hiç olmasa yabancı sermaye sayesinde hep beraber nasip leniyoruz..."

Oysa, burada söz konusu olan sadece kapitalist ülkelerin çıkarlarıdır. Petrolün kapitalist ülkeler için ne kadar hayati bir değer taşıdığını aşağıdaki rakamlardan da görmek mümkündür. Örneğin, petrol kaynaklarının ellerinden çıkması halinde Batı Avrupa ülkelerinin gayrisafi milli hasılasının yüzde 5,2 oranında azalacağı hesaplanmıştır. Çünkü sanayi alanında kullanılan petrol miktarı her yıl büyük bir hızla artmaktadır. Nitekim, Amerika'nın 1955'te petrol tüketimi günde 8,3 Milyon Barrel iken 1967'de 14,4 Milyon Barrel'e yükselmiştir. Ve 1975'te 15,6 Milyon Barrel'e varması beklenmektedir. Amerika ile ona bağlı diğer ülkelerin toplam petrol tüketimi ise 1955'te günde 14,2 Milyon Barrel iken 1967'de 29,5 Milyon Barrel'e yükselmiştir ve 1975'te 37,2 Milyon Barrel'e varması beklenmektedir.

Ayrıca, toplumsal kalkınmanın ölçülerinden biri olan gayrisafi milli hasıla ile enerji tüketimi arasında çok kuvvetli bir ilişki vardır. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nin gayrisafi milli hasılası 1950'den 1955'e kadar yüzde 22 oranında artarken, enerji tüketimi de aynı derecede yüzde 20 oranında artmıştır. Aynı dönemde diğer ülkelerin gayrisafi milli hasıla ve petrol tüketimi artışı arasında ilişki şöyledir: Avusturya'da yüzde 39 - yüzde 42, İngiltere'de yüzde 15 - yüzde 14, Kanada'da yüzde 25 - yüzde 23 v.b...

Daha önemli bir nokta, kapitalist ülkelerin petrol ürünlerine

Kapitalist ve yarı kapitalist - yarı feodal ülkelerdeki petrol rezervleri ve petrol üretimi

A. B. D.

Uzak Doğu

Amerika Kitasındaki Diğer Ülkeler

Batı Avrupa ve Afrika

Orta Doğu

ORTADOĞU'DA PETROL İMPARATORLUKLARI

Ortadoğu'daki petrol imparatorlukları (Haritadaki numaraların hangi şirketleri temsil ettiği yandaki tabloda gösterilmiştir.)

olan ihtiyacının her yıl süratle artmaktadır. ABD'nin petrole ve petrol ürünlerine ihtiyacı her yıl yüzde 5, Batı Avrupa ülkelerinin ki ise yüzde 9 artmaktadır. Demek ki, ortalama olarak, ABD'nin ihtiyacı her 15 yılda, Batı Avrupa'nunki ise her 9 yılda yüzde 100 artmaktadır. (Bileşik Artma Kuralına göre). Bu artan ihtiyaçlar karşısında batılı kapitalist ülkelerin ve özellikle ABD'nin Ortadoğu petrolleri üzerindeki sömürücü politikalarını devam ettirebilmeleri kapitalistler için hayati önem taşımaktadır.

Emperyalist yağmacılığı daha iyi belirtebilmek, satılmış kompradorlarla kapitalistler arasındaki uğursuz anlaşmaları açıklayabilmek amacıyla şimdi de batılı şirketlere tanınan aşırı petrol imtiyazlarını göstereyim. Ortadoğu petrolleri genellikle Amerikan, İngiliz, Fransız ve Hollanda petrol imparatorlukları arasında bölünmüştür. En önemli imparatorluklar Socony Mobil, Standard Oil, Royal Dutch-Shell, Compagnie Française des Petroles, Gulf Oil, British Petroleum Company, Paul Getty ve şürekası, Philips Petroleum imparatorluklarıdır. Bu imparatorlukların faaliyet sahaları, imtiyaz süreleri ve sahipleri yandaki haritada ve tabloda gösterilmiştir. Harita üzerindeki rakamlar tabloda şirketlere verilen numaraları göstermektedir.

Bu izahattan da anlaşılacağı gibi, Ortadoğu'da kendilerine aşırı imtiyazlar tanınmış petrol şirketleri arasında mahalli sermayedarlar tarafından kurulmuş bir şirket mevcut değildir. Şirket hüviyeti taşıdıkları iddia eden zavallı teşekküller, milletlerarası mali kapitalin temsil-

cileri, yani soysuz kompradorlardır.

Örneğin, yurdumuzda faaliyette bulunan Ataç Rafinerisi'nin sahipleri yüzde 56 Mobil, yüzde 27 Shell ve yüzde 17 BP'dir. Sosyalist milliyetçilere, yerli işgücüyle teknik bilginin tabii kaynaklarımızı işletmeye yeterli olmadığını yalanlarla ispatlamaya çalışan zavallılar, gerçekte yerli işgücünün değil, kendilerinin iktidarsızlıklarını, sünepeliklerini, kompradorluklarını ispatlamaktadırlar.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kendilerinden kat kat kuvvetli emperyalistlere karşı parıltıp muzaffer olan ve yıkılmış bir ülke üzerinde sömürücü dış kredilere muhtaç olmaksızın Türkiye'yi kalkındıran, fabrikalar açarak kuran, binlerce kilometrelik demiryolu inşa eden Türk emekçileri, demokratik sosyalist düzen içerisinde tabii kaynaklarımızı en olumlu şekilde kullanacak, işletecek enerjiye, zekaya sahiptirler.

Bütün Ortadoğu ülkelerinde ve Türkiye'de toplumsal kalkınma, emperyalist kapitalistlerin kovulmalarından sonra tabii kaynaklarımızın asılak sınıflar için değil, toplum hesabına kullanılmalara, işletilmeleriyle gerçekleştirilecektir. Türk emekçilerinin ve Ortadoğu'daki kardeşlerinin, sosyalist milliyetçilerin, bir verip yüz alan petrol imparatorluklarının sadakalarına ihtiyacı yoktur...

Not: Petrol imparatorluklarının imtiyazları, çalışma sahaları ve sahipleri hakkındaki bilgiyle bu konudaki harita "Aramco Handbook Arabian American Oil Company 1960" isimli kitaptan alınmıştır.

ŞİRKETİN ADI VE FAALİYET ALANI	İMTİYAZ SÜRESİ	ŞİRKETİN SAHİPLERİ
1. Iraq Petroleum Co. LTD (IPC) (Irak)	75 Yıl (1925 - 2000)	British Petroleum % 23,75 Royal Dutch Shell % 23,75 Compagnie Française des Petroles % 23,75 Near East Develop. Corp. % 28,75(*) Gülbenkian % 5
2. Musul Petroleum Co. LTD (Batı Irak)	75 Yıl (1932 - 2007)	Yukarıdaki aynı
3. Basrah Petroleum Co. LTD (Irak)	75 Yıl (1938 - 2013)	Yukarıdaki aynı
4. Iranian Oil Participants LTD. (Iran)	25 Yıl (1954 - 1979)	British Petroleum % 40 Royal Dutch Shell % 14 Compagnie Française des Petroles % 6 Gulf Oil Corp. % 7 Socony Mobil % 7 Standard Oil (Cal) % 7 Standard Oil (N.J.) % 7 Texaco Inc. % 7 Iricon Agency Ltd. % 5
5. Societe Irano - Italienne des Petroles (Iran)	Satış başladıktan sonra 15 - 30 yıl	AGIP Mineraria (İtalyan Şirketi) % 50 Iran Hükümeti % 50
6. Iran Pan American Oil Co. (IPAC) (Iran)	25 yıl (1958 - 1983)	Pan American Int. Oil (Standard Oil Co. Ind) % 50 Iran Hükümeti % 50
7. Iran Canada Oil Co. (IRCAN) (Iran)	25 - 40 yıl (1958 - 1983)	Sapphire Petroleum Ltd. (Kanada Şirketi) % 50 Iran Hükümeti % 50
8. BP (Kuwait) ve Gulf Kuwait Co. (Küveyt)	75 yıl (1934 - 2026)	BP (Kuwait) Ltd % 50 Gulf Kuwait Co. % 50
9. American Independent Oil Co. (Suudi Arabistan ile Küveyt arasındaki tarafsız bölgenin Küveyt tarafından kontrol edilen kısmı)	60 yıl (1948 - 2008)	Phillips Petroleum Co. % 33,54 Signal Oil and Refining Co. % 30,16 Ashland Oil and Refining Co. % 12,70 Ralph K. Davies % 6,98 J. S. Aber Crombie % 6,35 Grescent Corp. % 3,17 Sunray Mid-Continent Oil Corp. % 2,65 Globe Oil and Gas Co. % 1,59 Panley Petroleum Co. % 1,27
10. Getty Oil Co. (Aynı tarafsız bölgenin S. Arabistan'a kontrol edilen kısmı)	60 yıl (1949 - 2009)	J. Paul Getty % 79 Diğer Ortaklar % 21
11. Arabian Oil Co. (Aynı bölgenin Küveyt kontrolündeki kısmı)	44,5 yıl (1958'de başladı)	Arabian Oil Co. Ltd. (Japan Petroleum Trading Co. Ltd.) % 100
12. Arabian Oil Co. (Aynı bölgenin Suudi Arabistan kontrolü altındaki kısmı)	40 yıl (1958'de başladı)	Arabian Oil Co. Ltd. (Japan Petroleum Trading Co. Ltd.) % 100
13. Arabian American Oil Company (Suudi Arabistan)	66 yıl (1953 - 1999)	Standard Oil Co. (Cal) % 30 Texaco Inc. % 30 Standard Oil Co. (N.J.) % 30 Socony Mobil Co. % 10
14. Bahrain Petroleum (Bahreyn'in bütünü)	2024'e kadar	Standard Oil Co. (Cal) % 50 Texaco Inc. % 50
15. Qatar Petroleum (Katar'ın bütünü)	75 Yıl (1935 - 2010)	Iraq Petroleum Co. hisselerinin aynı
16. Shell Company of Qatar (Katar kıyıları)	75 Yıl (1952 - 2027)	Royal Dutch/Shell % 100
17. Abu Dhabi Marine Areas Ltd. (Abu Dhabi kıyıları)	65 Yıl (1953 - 2018)	British Petroleum % 66,67 Compagnie Française des Petroles % 33,33
18. Dubai Marine Areas Ltd. (Dubai kıyıları)	60 Yıl (1952 - 2012)	British Petroleum % 66,67 Compagnie Française des Petroles % 33,33
19. Petroleum Development (Kuşuk seyahatler)	75 Yıl (1937 - 2012)	Iraq Petroleum Co. hisselerinin aynı
20. Petroleum Development (Muslat ve Oman)	75 Yıl (1937 - 2012)	Royal Dutch/Shell % 82,61 Gülbenkian % 17,39
21. Dhofar Cities Service (Dhofar Bölgesi)	25 - 50 Yıl	Cities Service Co. % 100
22. American Overseas Investment Co. (Yemen)	Arayış için 5 yıl Petrol bulunması halinde süre yeniden tesbit edilecek.	American Syndicate % 100
23. Phillips Petroleum Co. (Ürdün)	55 Yıl (1956 - 2011)	Phillips Petroleum Co. % 100
24. Societe des Petroles Concordia S.A.R.L. (Birleşik Arap Cum.)	Arayışın izni verildi.	Deutsche Erdoel Aktiengesellschaft % 80 Geberhardt, Koenig % 10 Deutsche Schachtbau Dea - Chiemann % 10 Mineralogiesellschaft % 10
25. Compagnie Libanaise des Petroles (Lübnan)	75 Yıl (1955 - 2030)	Gewerkschaft Elwerath % 50 Fransız sermayesi ve Lübnan kompradorları % 50

(*) Near East Development Corp.'nun sahipleri Standard Oil Co. (N.J.) ile Socony Mobil Co.'dur.

İSRAİL'İ BEKLEYEN 5 TEHLİKE

● Amerika'nın dümensuyunda giden her devlet gibi İsrail de, Amerika'nın fiili yardımlarının bedelini maalesef millî felâketler bahasına ödeyecektir...

SON Ortadoğu olaylarında askeri başarılar kazanan İsrail'i, ufukta büyük siyasî ve ekonomik tehlikeler beklemektedir. Hatta, başka çeşit askeri tehlikeler de söz konusudur.

Bu tehlikelerden başlıcası, Amerikan desteğine güvenmenin menfi sonuçlarıdır. Çünkü İkinci Dünya Savaşı bitiminden bu yana Washington yöneticilerinin aklına uyarak politikada onların dümensuyuna girip de millî felâketlere uğramamış tek ülke yoktur.

İsrail, tamamen Amerika'ya güvenerek son askeri harekâta girişmiş, Amerika'nın fiili yardımından yararlanmıştı. Bunun bedelini, İsrail milleti, millî felâketler bahasına maalesef ödeyecektir. Geçmişteki örnekler, aynı mantığı kaçınılmaz şekilde ortaya çıkarmaktadır. Tıpkı Çan Kay Şek idaresi gibi, Güney Kore gibi, Güney Vietnam gibi, Endonezya gibi, Dominik gibi, Güney Amerika'nın diğer bütün ülkeleri gibi, Türkiye gibi, Yunanistan gibi, İspanya gibi, Kongo gibi, Nijerya gibi, diğer bazı Afrika ülkeleri gibi, Pakistan gibi, Hindistan gibi, İran gibi, Fransa gibi, İngiltere gibi, hatta Mısır gibi...

Washington yöneticilerinin dostluk elini uzattıkları her ülkede, bu ülke ister geri kalmış olsun ister ileri endüstriye sahip bulunsun, felâketlerin kaçınılmaz şekilde patlak vermesi, tabii Amerika'nın "uğursuzluğu"ndan doğmamaktadır. Sebep maddidir, elle tutulur karakterdedir.

Amerika'nın dümensuyuna girmenin felâketlere yol açmasının sebebi, Amerika'nın liderlerin siyasî cehaletlerindendir.

Askeri ve endüstriyel alanlarda maddî gücünün halen eşsiz üstünlüğüne rağmen, Batı Bloku "süper lideri" Birleşik Amerika, entelektüel açıdan son, derece geridir. Washington'daki siyasî adamları ve Amerikan halk kütüpheleri, atom devrinin medenî şartlarını hiç anlayamamışlardır. Dolar'a, atom bombaları'na ve endüstriyel üretim rakamlarına güvenerek, tarihteki barbar-

lar gibi, tarihî, sosyal, siyasî, ekonomik ve entelektüel gelişmeleri hiç dikkate almayarak medenî akıma meydan okumaktadırlar. Sadece kaba kuvvetle, medenî gerekçeleri kenara iteceklerini sanmaktadırlar.

Yalnız hasımları Sovyetler Birliği'nin değil, fakat İngiltere ve Fransa gibi batılı dost ve müttefiklerinin ihtarlarına ve tavsiyelerine bile hiç kulak vermemektedir. Dolayısıyla, yine bütün maddî gücüne rağmen, her geçen gün yeni bir siyasî yenilgiye uğramaktadır. Peşinden de, dümensuyuna girmiş diğer ülkeleri sürüklemektedir.

İşte İsrail, Amerikan dümensuyuna girmenin bu menfi sonuçlarıyla yakında ve zorunlu olarak karşılaşacaktır.

■ Amerika'ya bağımlı olmak İsrail için büyük tehlikedir.

İsrail'i bekleyen tehlikelerden ikincisi, ırkçı eğilimlerinden ve istilacı hareketlerinden ileri gelmektedir. İsrail'in bugünkü yolu, bir bakıma, Hitler'in 1930'larda tuttuğu yolu hatırlatır. Hitler de başlangıçta sosyalist ülkelerin tehlikeli gelişme emellerini önlemek gerekçesiyle Batı'nın ve Vatikan'ın desteklerini sağlamıştı. Hitler de, hayat sahası ve ekonomik zorunluktan bahsetmişti. Hitler de, binlerce yıllık tarihten ve gelecekte dem vurmuş, "arari mev'ni" aramıştı. Hitler de başlangıçta "yıldırım" zaferler kazanmıştı. Hitler de kendi milletinden başka ırklara küçümser gözlerle bakmıştı. Hitler de yaşama durumunda bulunduğu milletler çerçevesinde intikam hisleri uyandırıp, Hitler de, askeri zaferleri karşısında bir sürü yabancı "alkışçı" toplamıştı.

Fakat sonunda Hitler rejimi, devrinin şartlarını anlayamamasının kurbanı oldu. Zavallı Alman milletini kendisiyle birlikte, felâketler uçuşumuna sürükledi.

Hitler'i hatalı yola teşvik edenler, bugün İsrail'i Arablar üzerine itenlerdir; özellikle Amerika ve İngiltere'dir. Aradaki

yegâne fark, Hitler'in kılere tam anlamıyla benzer "toplama kampları"nın ve "gaz fırınları"nın bulunmamasıdır. Amma Arablara bakarsak, ellerinden toprakları alınan İsrail vatandaşı Arab halkı bir nevi kamp hayatı yaşamaktadır. İsrail'den kovulan Filistin muhacirleri, sefalet rekorları kırmaktadırlar. Siyonist ırkçılık, Yahudi aleyhtarı ırkçılıktan farkıdır.

Askeri yenilgileri yüzünden bugün nasıl bir takım burjuva çevreleri Arablarla alay ediyorlarsa, Hitler'in yıldırım zaferleri karşısında yenilgiye uğrayan Fransızlarla, Polonyalılarla, İn-

İsrail, Mısır'a karşı zaferini, yukarıdaki haritada görüldüğü gibi, İngiliz ve Amerikalıların fiili yardımıyla kazanmıştır. İsrail uçakları (1) numara ile gösterilen Amerikan gemilerinden üç mal yaparak Mısır'a arkadan saldırmışlardır. (2) numarada görülen gemiler ise, bu harekât sırasında İsrail'i güvenlik altına almışlardır.

gilizlerle, Çekoslovaklarla, Sovyetlerle de aynı burjuva çevreleri alay etmişlerdi. Dolayısıyla, İsrail'in askeri alanda yıldırım başarılar kazanması, meseleinin

tam çözüme ulaştığı anlamına gelmez. Belki yakın gelecek, İsrail için sürprizler hazırlamaktadır. İsrail'i bekleyen ikinci tehlike budur.

İsrail'i bekleyen üçüncü tehlike, milletlerarası ekonomik karakterdedir. Eğer Arab ülkeleri, ortaya sürdükleri gibi bahıya petrol satmazlarsa ve Süveyş Kanalı'nı deniz trafiğine açmazlarsa, aynı kararlardan batı dünyası büyük zararlara uğrayacaktır. O vakit, İsrail'i bugün destekleyen Batı, yarın İsrail üzerinde baskıya kalkacaktır.

Hatta, olayların nazariyatta makûl gelişmesi sonucu, Ortadoğu'nun Arab olmayan petrol üreticisi ülkesi İran'da bir darbe patlak verirse, Batı'nın, dolayısıyla İsrail'in kayıpları, telâfisi imkânsız seviyelere ulaşacaktır.

İsrail'i bekleyen dördüncü tehlike, iç ekonomik buhranın askeri masraflar artışı sebebiyle normal gelişimini hızlandırmasıdır. Vâkıa, batı ülkelerindeki

CEPHEDE NÖBET BEKLEYEN İSRAİL ASKERİ
(Görünmeyen tehlikeleri önleyebilecek mi?)

Rusya'dan askeri yardım isteyen Cezayir'in büyük bir disiplini getirtirdiği subay adayları...

Yahudiler İsrail'e son günlerde geniş para yardımlarında bulunmuşlardır. Ayrıca, İsrail'i askeri ve politik açıdan Ortadoğu'da Arab'lara karşı kullanan Birleşik Amerika herhalde Tel Aviv Hükümetine açık veya gizli yardımlarını artıracaktır. Ancak son zamanlarda İsrail'in baskısı altında kaldığı iç ekonomik sıkıntı, ayrıca Amerika dahil tüm batı dünyasının 1967 ortalarında sürüklenmesi beklenen enflasyonist akım dikkate alındığında, Tel Aviv'in gelecek ekonomik durumu "gülpembe" sayılmaz. Ayrıca, kendisi enflasyon tehlikesiyle karşılaşabilecek Amerika, her şeye rağmen İsrail'e yardımı kısıtlanabilir.

İşte, son askeri çatışma, İsrail'in zaten sarsılmış ekonomik bünyesini büsbütün sarsmış sayılabilir.

İsrail'i ufukta kollayan beşinci tehlike, aşırı unsurları yönünden gelebilir. Şöyle ki, her savaşın normal veya anormal sonucu, o ülkedeki militarist ve şoven unsurların ön plana geçmesidir. Bu unsurlar çoğu zaman ulusal çıkarlar aleyhine bir takım kararları iktidar hükümetine aldırır. Kaldı ki, din ve savaş esasları üzerine kurulmuş İsrail'de söz konusu gerici unsurlar zaten her ülkeden çok ağır basmıştır. Dolayısıyla şu sıralarda İsrail Hükümeti'nin gelecekte felâketli çağırılar açacak yollara sürüklenmesi normal ölçülerde büyük ihtimaldir. İsrail gibi sun'i bir kuruluşa dayanan, ya-

DIŞ YORUM

Arab halkları çıkmazdan nasıl kurtulabilir?

HALUK TANSUĞ

İSRAIL hava kuvvetlerine Amerikan ve İngiliz yardımının nasıl yapıldığı bugün artık meydana çıkmıştır. Çeşitli kaynaklardan dışarı sızan ve Mısır Lideri Nâsır'ın nutkunda ileri sürdüğü iddiaları da destekleyen bilgilere göre İsrail planı şu askeri manîta dayanıyordu:

İkinci Dünya Savaşı'ndan ve özelikle İngilizlerin Kuzey Afrika savaşlarından edinilen ders kesindir. Düz, çöl-lük arazide ufak kuvvetler pek âlâ kendilerinden çok daha büyük kuvvetleri yenebilirler; hattâ imha edebilirler. Bu-

giliz ve Amerikan uçak gentilerinden kalkan çok sayıdaki İsrail'i pilotlar Mısır'ı gafil avlamışlar, batıdan dolaşarak Mısır radarlarını etkisiz bırakıp Mısır hava alanlarını bombalamışlar ve tekrar İsrail hava alanlarına dönebilmişlerdir. Daha sonra da Mısır'a karşı kara savaşında Mısır zırhlı birliklerini imha işine girişmişlerdir.

Bir bakıma, İsrail pilotlarından başka yabancı pilotların, meselâ Amerikan veya İngiliz pilotlarının Mısır'a karşı hücumda bilfiil rol almadıkları doğrudur. Sovyetler de bu sebebi ileri sürerek savaşa katılmamıştır. Ancak, Amerika ve İngiltere'nin yukarıdaki şekilde İsrail zaferini mümkün kıldıkları da gerçektir.

Bütün bu askeri harekât dışında ve yine onun çerçevesi içinde bir nokta daha göze çarpıyor. Şöyle ki, İsrail ne kadar Mısır ordusunu imha ederse etsin, ne kadar Suriye'deki solcu rejimi devirirse devirsin, ne kadar Amerika ve İngiltere'nin desteğini sağlasa sağlasın, yine de bütün müslüman Arap âlemini kontrol altına sokamaz. Türkiye sınırlarından Atlantik sahillerine, Akdeniz kıyılarından Afrika göbeğine kadar bütün toprakları işgal edemez.

O halde, İsrail'in ve onu perde arkasında destekleyen Amerika ile İngiltere'nin, savaş sonrası için planlar hazırlamış olmaları lazımdır. Kısacası, Arab halk kütellerini savaşta aldattıkları gibi, barışta da aldatmaya çalışmaları normaldir.

Böylesine bir «barış mücadelesi» alanında ise İsrail'e ve onun batılı patronlarına en iyi hizmet edecek kuvvetler «satılmış» Arap liderleri olmak gerekir. Çünkü barış masasına bilfiil oturacak olan bu Arap liderleridir.

Nitekim, esas zaferin barış masasında şekilleneceğini düşünen Telaviv, Washington ve Londra yöneticileri, daha başlangıçta ajanlarını Arap'lar arasına sokmuşlardır bile... İngiliz «adamı»lığı malûm ve müseccel Ürdün Kralı Hüseyin, İngiltere'nin İsrail'i desteklemesine rağmen İsrail düşmanı bir Arab kahramanı kesilivermiştir. Mukadderatı İngiltere ve Amerika'nın avuçları içinde bulunan Suudi Arabistan Kralı, birden İngiltere ve Amerika'nın düşmanı rolüne bürünmüştür. Düşüncem ki, Ürdün Kralı Hüseyin'in kayınpederi İngiliz albaydır.

Suudi Arabistan kralının batılı petrol şirketleriyle ilişkileri «edilere» destandır. Kendisinin müstakilen karar alabilmesi, hele İsrail konusunda savaş kararı vermesi bir masaldır.

Tunus, Libya ve Fas'ın batı bloku merkezleriyle yakınlıklarını, bu devletlerin liderleri bile gizlemiyorlar.

Aden, Bahreyn, Küveyt, Katar, Umman gibi petrolcü ülkelerin batı kapitalist çevreleriyle ilgileri münakaşa edilemez. O halde İsrail karşısında ba-

ALBAY BUMEDYEN
(Yıldızı partiyaya lider)

riş masasına oturlularsa, aynı bağlan-tılı Arab liderlerinin bahaaneler uydurarak Arap halk kütellerine ihanet etmeyeceklerini kim garantileyebilir?

Kaldı ki, Nâsır'ın istifasını bile batılı ve İsrail'i çevreler iyi karşılamamışlardır. İsrail ile arablar arasında imzalanacak herhangi bir barış antlaşmasının altına Nâsır imza koyarsa bir değer taşıyacağını açıklanmışlardır.

Peki, batının böylesine sızdığı bir liderler kadrosuyla askeri alanda mağlup düşmüş arab ülkeleri İsrail'e karşı ne yapabilirler?

«Petroller devletleştirilir» deniliyor. Oysa, hampetrol zaten o derece önemli değildir. Şimdiden üretici ülkeye ham petrol kıymetinin yüzde 75'ini veren işletici şirketler mevcuttur. Rafinaj da hâyatî önem taşımaz. Nakliyat birinci planda gelmez. Petrol kazanının en önemli kısmı piyasalama (marketing) dedir. Piyasalama alanında ise, batı petrol şirketleri, üretici arap ülkelerine milyonda bir hisse bile vermezler. Üstelik, petrollerin devletleştirilmesi, batıya petrol satışının kesilmesi anlamına gelmeyecektir. Çünkü, eğer aşıktan bir yabancı para yardımı olmazsa, Arab ülkelerinin batıya petrol satmamaları, arab halklarının sefaletle sürüklenmeleri anlamına gelir.

Süveyş Kanalı'nın kapatılması, pratik görülemez. Olsa olsa, bir süre kanal kapalı tutulur; sonunda bazı ufak değişikliklerle tekrardan mecburen milletlerarası trafiğe açılır.

Kısacası, batı bloku, özellikle İngiltere ve Batı Avrupa, petrolünün büyük kısmını Arab ülkelerinden sağlanmakla beraber, arablararası sağlam bir işbirliği kurulamadığından, petrol batıya karşı uzun vadede bir baskı aracı karakterine bürünmemektedir. Esasen, Arab'ların vermeyeceği petrolü ne yapıp yapacak, İran batıya, hattâ İsrail'e ulaştıracaktır.

Sonuç?

Yukarıda sıraladığımız değişik unsurlar sebebiyle, kısa vadede sonuçları kestirmek kolay değildir.

Evet, satılmış arab liderleri ne yaparlarsa yapsınlar, Ortadoğu siyaset alanında Vietnam'laşmıştır. Uzun vadede anlamıyla, Arab denizi ortasında bir küçük ada karakteri taşıyan İsrail, felâketlere sürüklenmeye mahkûmdur. Sosyal, siyasi ve ekonomik akımların baskısı altında arab âlemi ergeç doğru yolunu bulacaktır.

Fakat ön sıralarda, yani kısa vadede arab halklarının üzüntülerine acile bir çare düşünülmez.

İmkânsızlıklarından değil, fakat lider kadrolarının «satılmışlığı» sebebiyle... Yoksa, mâkûf bir liderler kadrosuna sahip bulunsalar ve normal imkânlarını kullansalar, arab ülkeleri münakaşasız İsrail'e nisbetle ölçsüz derecede kuvvetli mevkîye yükselirler.

bancı yardımlara her ülkeden fazla ihtiyaç duyan, mutlak bir kin ortamı içerisinde yaşayan, gündelik hayatını askeri şartlara uygulayan, askeri alanda Hitler'in Rusya seferi gibi kesin zafer sağlama şansı maddeten bulunmayan, mukadderatını «acemi»liği müseccel yabancı büyük devlete, yani Amerika'ya bırakan, tüm sosyalist yabancı dünyasını hasım yapan bir ülke açısından şovenizm hepsinden büyük bir tehlikedir. Hele atom çağında ortaya çıkarsa...

Demek oluyor ki, bütün yıldırım harekâtına rağmen, İsrail tehlikeli bir zafer kazanmıştır. Hitler'inkine hayret edilecek derecede benzer, zor yollara girmiştir. İsrail'in böylesine çıkmazlardan kurtulup kurtulamayacağını istikbal, hem de yakın bir istikbal gösterecektir.

nun tek şartı, mutlak hava üstünlüğüdür. O halde, nazariyatta, kendisinden defalarca büyük Arap uluslarına karşı İsrail'in askeri alanda başarı kazanma şansı, ilk anda Arap (özellikle Mısır) hava kuvvetlerini tahrip etmesine bağlıdır. Ancak İsrail'in bu sonucu kendi başına sağlama imkânı da pratikte mevcut değildir.

O halde nazari şartları tatbikata uygulamak, tek şekilde pratiklik kazanır. Eğer İsrail uçakları Akdeniz'de üslenerek Amerikan ve İngiliz uçak gemilerinden faydalanabilirlerse, bu uçak gemilerinde ikmallerini yapabilirlerse...

İşte her bakımdan Hitlervari son İsrail «yıldırım» savaşı Amerikan ve İngiliz uçak gemilerinin İsrail'e söz konusu desteği sağlamaları sayesinde gerçekleştirilebilir.

İsrail sahillerine yaklaşan bir Amerikan uçak gemisi, İsrail sahillerinin savunmasını garantiye almış, bütün İsrail uçaklarının Mısır'a karşı saldırıya katılmalarına imkân hazırlamıştır.

Mısır sahillerinin kuzey batısında duran bir Amerikan ve bir İngiliz uçak gemisi, İsrail uçaklarına «yüzden hava alanı» görevi görmüşlerdir. Böylece, in-

Çağdaş Görgü Sözlüğü

İyi Yaşama Bilgisi demek olan görgü'nün kurallarını konuların alfabe sırasına göre veren bu eser Varlık Yayınları arasında Faydalı Kitaplar serisinden yayınlanmıştır. Fiyatı 5 liradır (Ant Der: 226)

AĞAOĞLU YAYINEVİ

sunar

LİNÇ

Kerim Korcan

Suç işleyip muhpusaneye düşen bir halk çocuğunun küçük kapışmalarındaki büyük çatışmalardan ses veren serüveni. (Ant Der: 227)

Türk sanatçılarına ve aydınlarına düşen görev

— VIII —

G. DİNO — Ama bu pek o kadar kolay bir şey değil. Çünkü okul deyince, bir bakanlığın yönettiği kurumu anlıyoruz. Bu okullardaki derslerin programını, kim, hangi yöntemle göre yapacak? Mesele burda. El kitaplarında hangi metinler okutulacak?

A. DİNO — Tabii ki kolay değil bu söylediğim. Kolay olsaydı çoktan yapıldı. Biz bugün müfredat programını değiştirecek durumda değiliz, ama bunu eleştirerek, yanlışlarını ortaya koymak elimizdedir. Hepimizze düşen görev, bu ulusal kültür alanındaki eksiklikleri tamamlamaya çalışmak ve dışardan gelen kültür ürünlerini değerlendirmektir. Şimdilik bunun dışında yapacağımız başka bir şey görmüyorum. Hükümetten ve üniversiteden pek fazla bir şey bekleyemeyeceğimizi söyledim. Bunların dışında elimizde iki büyük eleman kalıyor: İlerici aydınlar ve ilerici gençlik kuruluşları. Hiç şüphesiz, bu süzme, bu değerlendirme işi kolay bir iş değil, ama bu güç işin altından kalkacak başka elemanımız da yok.

G. DİNO — Bu söylediklerinden de anlaşıyor ki, şimdilik gene iyi niyetli kişilerin gayretlerine kalmış bir iş. Oysa, yalnızca iyi niyetlerle bir şeyler ortaya çıkıyor, çıkıyor değil; etkileri de oluyor, ama bunların yetersiz ve yavaş olduklarını

kabul etmemiz gerek. Açıkçası, memleketinde temelli değişiklikler olmadıkça bu programları değiştirmek pek mümkün olmayacak.

A. DİNO — Bence bu karamsar bir görüştür. Örnekler var ortada: Çarlık devrinde en koyu bir istibdat altında bile Rus aydınları bu söylediğim işi çok geniş bir şekilde başarmışlardır. İster dışardan gelen kültür ürünlerini değerlendirmek, ister kendi tarihlerini ortaya çıkarmakta olsun, isterse yeni bir yöntemle düşünmede, kendilerine düşen ödevleri fazlasıyla başarmışlardır. Değil baştakilerin yardımı, tam tersine bir baskı altında yapmışlardır bunu. Demek ki bu imkânsız bir şey değildir, hele çağımızda bu büsbütün mümkün bir şeydir. Bu, Türk aydınlarının daha birbirlerine yaklaşmaları, ve bir takım örgütler içinde düşünme, çalışma ve işbirliği yapmalarına bağlı.

F. EDGÜ — Abidin'in verdiği çarlık Rusya'sı örneği ilgi çekici bir örnek. XIX. yüzyıl Rus intelligensia'sının içinde yaşadıkları toplumda oynadıkları rol, ortaya koydukları yapıtlar bizler için çok önemli bir ders olabilir. Ama bu intelligensia'yı, Çernişevskileri, Herzenleri, Plekhánovları, Bakuninleri, Kropotkinleri hazırlayan bir kültürün varlığını unutmamak gerek.

A. DİNO — Yüzde yüz katılıyorum Ferit'in söylediklerine. Eksik bir marxizm, marxizmin hiç olmaması kadar kötü sonuçlar verebilir. Bütün düşünce ve felsefe akımlarını, materyalist okul kadar idealist okulu da bilmek zorundayız. Aksi takdirde deminden beri sözünü ettiğimiz bu süzme işlemini gerçekleştirince başarabileceğimizi sanmıyorum. Ama bugün ortada umut verici bir kaynağa var. Aydınlarımız bildikleri yabancı diller aracılığıyla

BİR SUSMANIN NEDENİ

AHMET Muhip Dranas'ın susuşu birkaç yönden büyük önem taşıyan bir sorundur şir hayatımızda. Nedenlerini önceden kestiremeyeceğimiz, ancak zolduktan sonrası açıklanmaya kalkışabileceğimiz bir sorun. Çünkü ne vardı Ahmet Muhip'i durduracak? Daha doğrusu biz ne var sanabiliydik? Gelenekçi şirimizden ustalıkla damıttığı bir tadı yen'ye daludizgin götürüyordu. Bir işlevi olmuştı üstelik: eski şirin ortaklaşa duyurduğundan kopmadan da nesnelerin ve doğanın yepyeni bir gözle görülebileceğini, yepyeni bir duyuşla anlaşılabileceğini göstermişti. Yahya Kemal'in görkemli, Necip Fazıl'ın korkulu yalnızlığını, Ahmet Hamdi'nin gizem tutkusunu birleştirmişti şirinde; yine de yeniydi, başkaydı, özgündü. Eskiyle yeninin kesiştiği noktada klasik konumunu daha baştan almıştı. Onun susuşunu yalnızca benimsediği siyasal tutuma, siyasal inanca bağlamak, soylu bir şairin düştüğü çelişkileri anlayamamaya, en azından değerlendiremeye götürecektir bizi. Bir sanatçının duralayıp nedenini, her şeyden önce kendi eserinin özünde, niteliklerinde aramamız gerekir.

Ahmet Muhip'in şirinde bir çeşit kararsızlık çarpar göz. «Beus» diye adı geçen kişi, birtakım özel tedirginlikler sonucunda (ki bunlar bile tırtılamına açıklamamıştır; yalnız bir şirinde: «İnsanın kahrını çekmez oldu gönlün / Soyunu şehrin sana giydirdiği gömlektens diyor, o kadar) sürekli bir kaçma özlemi duyar. Bu duygusu sık sık susuş özgürlük kavramıyla birleşir: gündelik yaşamadan kaçmak,

Sağlık ve Kadın Dünyası Mecmuası

Hizmetinizdedir.

Arayınız.

Necatibey Caddesi Mimar

Han Kat 4 No: 31

Tel: 49 78 00

(Ant Der: 230)

Lumbago, Siyatik ve Romatizma ağrılarına karşı

FAYDALIDIR

4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

Yeni Ajans: 4410/4414/229

SATILIK MATBAA MAKİNASI

1. Augusburg Fabrikası'nın 82 X 114
 2. Johannesburg Fabrikası'nın 63 X 95
- boyalarında halen işletilmekte olan eski Alman sağlam makinaları 50'er Bin lira ile satılıktır. İstanbul'da Sirkeci'de

TAN GAZETE VE MATBAASI'NDA

ŞEF BAY NATİKA MÜRACAAT

(Ant Der: 231)

REKLAMINIZI GAZETE VE DERGİLERLE DEĞERLENDİRİNİ

BASIN İLAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN

HİZMETİNİZDEDIR

Genel Müdürlük

Cağaloğlu, Türkoceği Caddesi No. 1

Model : İstanbul

Telefon 27 66 00 - 27 66 01

Telex adresi BASINKURUMU

Basın: 16347/223

Desen: Abidin Dina

(hiç değilse kendileri için) bu kültür boşluğunu kapatıyorlar. Çeviriler de gün geçtikçe artıyor. Hasan Ali'nin zamanında Batı felsefesinin başlıca kaynakları türkçeye kazandırılmıştı. Şimdi, eksikliğini duyduğumuz ana eserlerin çevirileri de yapılmaya başlanmıştır. Bu umut verici bir durumdur.

P. BORATAV — Kendi kültürümüz yönünden de öyle; bugünkü çalışmalar yeterli olmamakla birlikte iyimserdir. İki kurum, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu eski vesikaları yayınlıyorlar. (Dönüp dolayı gene Atatürk'e dönüyoruz: bu çalışmaları gördüğünüz gibi onun kurduğu kurumlara borçluyuz.) Herde bu metinler üstünde çalışacak olanlar için oldukça önemli bir hazırlık. Çünkü birey olarak ilerici aydınların yapamayacağı şeylerdir bunlar. Çünkü çok zaman, çok emek, dolayısıyla çok para isteyen işlerdir.

A. DİNO — Bireylerin de iş yapabileceklerini senin çalışma-

ların çok güzel gösteriyor. Türk sosyolojik tarihi konusunda Ömer Lütfü Barkan da bireysel çalışmaların büyük bir örneği. Tabii Niyazi Berkes de. Bu isimleri çoğaltmak mümkün. Öyle sanıyorum ki, bireylerin bu çalışmalarda oynayacakları rol büyüktür.

P. BORATAV — Beni örnek gösterdin, ama benim çalışma alanım bir kişiden çok insanı gerektirmektedir. En çok ihmal edilen ne yazık ki bu folklor halk kültürü alanı. Çünkü çok emek isteyen bir iş, çok kolektif bir çaba gerektiriyor. Kültür alanında da bizde en geri kalmış alan bu alandır. Benim tek başıma yapmaya çalıştıklarım o kadar az ki, derhada bir katre kalır. Bugünkü şartlar içinde ne yazık ki daha fazla yapılacak bir şey yok.

A. DİNO — Hiç değilse yöntemini ortaya koyuyorsun.

P. BORATAV — Evet, o kadar oluyor tabii. Bir dereceye kadar bu yöntemi sağlamak im-

kân oluyor. Ama çok gecikiyoruz. Bu alandaki gecikme çok şey kaybettiriyor. Sözlü kaynaklardan derlenmesi gereken bir yığın önemli belge zamanla kayboluyor. Tabii sosyal değişimler de bu kaybolmayı hızlandırıyor.

F. EDGÜ — Ve Pertev bey yabancı bilim yurtlarında çalışmak zorunda kalıyor eleman bolluğundan...

G. DİNO — Az önce de söyledim gibi, biz zamanla yarış halindeyiz. Bu yarışı kayırmadıkça bile kayırabiliriz. Esaslı, sosyal büyük değişiklikler, yani memleketin rahat çalışma düzenini sağlayacak değişiklikler olmadıkça galiba zaman bizi yenecek, biz zamanı değil.

A. DİNO — Sanıyorum ki bu söylediğinde çifte bir hareket var: biz kollarımızı kavuşturup o sistemli değişiklikleri bekleyecek olursak bu değişikliklerden hiçbirimiz olmaz.

G. DİNO — Ben böyle bir şey demedim.

A. DİNO — Bu değişikliklerin olması için yapılacak iş, deminden beri konuştuğumuz sorunları derinlemesine gerçekleştirmektir. Başka yapılacak bir iş görmüyorum şimdilik. Daha geniş plandaki değişiklikler, bunu bağrımıza mülkümün olacaktır ancak.

G. DİNO — Ama Türk aydınları çok iş yüklüyor öyle değil mi?

A. DİNO — Peki kime yükliyeceğim? Bu işleri yükliyeceğimize başka birini tanıyormusun?

G. DİNO — Hayır, ama sanıyorum ki bunu söylemekte bir sakınca yok. Aydın hem eylemi yapacak, hem bilimi yapacak, hem sanatçılığı, hem gazeteciliği yapacak. Bir ömrün içinde bütün bunların hepsi nasıl olacak?

A. DİNO — Yani sence olamayacak mı?

G. DİNO — Olmayacak diye bir şey kabul etmiyorum ben. İster istemez olacak, ama nasıl?

A. DİNO — Ortada şöyle bir özellik var: Türk aydını polyvalent, çok cepheli olmak zorundadır. Tabii böyle olunca da, ne yazık ki çoğunlukla hiçbir cephede çok derinleşmemek tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor.

G. DİNO — Yani Tanzimat neslinin durumu...

A. DİNO — Tanzimat neslinin belki daha başarılı olmak şansları var bugünkü günde. Çünkü Tanzimat nesli diyalektik bir yöntemle çalışmış değildir.

G. DİNO — Evet, bu noktada bir üstünlüğümüz var.

A. DİNO — Hiç değilse nazarı bir üstünlüğümüz...

F. EDGÜ — Peki bu üstünlüğün işe yarar bir duruma gelmesi için neler gerekiyor dersiniz?

A. DİNO — Güzin'in dediği gibi zamanla yarış halindeyiz.

Ama bu yarış içinde yapılmış tek-tük işler yok değil. Bir devlet yardımı beklemezsizin bütün ilerici Türk aydınlarını uyarmak ve özellikle gençlik kurumlarını harekete geçirmek şartıyla, acaba bu alanda bağlantılı bir seferberlik yapılamaz mı? diye soruyorum kendi kendime. Bana öyle geliyor ki, bu birbirinden ayrı olan kişilerin bilinçli olarak ve kültür emperyalizmine karşı savaşıma çerçevesi içinde zaman zaman tartışma koşuluyla, ortak bir seferberlik yaratmaları olmaz bir iş değildir ve bunu gerçekleştirmek gerekir. Bunun ilk adımı, örneğin bir ilerici aydınlar kurultayının toplanması olabilir. Bu kurultayda, ayrı ayrı yapılmış işler, çalışmalar tartışılabilir ve olumlu sonuçlar alınabilir. Örgütten söz ediyoruz. Örgütleri hep siyasi örgütler olarak düşünüyoruz. Oysa aydınlar da eleştiri alanında değil de yaratıcılık alanında çok işler yapabilirler. Bu yapılacak işlerin olumlu bir sonuca varması için, kanımca bir planlama yapmak gerekir. Bunları mutlak hükümden beklemek, bana öyle geliyor ki eski bir alışkanlığın izi. Eğer gerçekten bir iş yapmaya niyetliyse, bunu başkalarından beklemek boş bir çaba. Sanıyorum ki Türk aydını böylesi bir seferberliğe girişecek kadar olgunlaşmış durumda. Bunu istemek ve gerçekleştirmeye çalışmak hepimizin ödevi olmalı.

G. DİNO — Örneğin, Edebiyatçılar Birliği diye bir birlik var. Bu birlik, başka ülkelerde yapıldığı gibi, bir kongre düzenleyip belirli amaçlarla bir program, bir çalışma, programı, bir değerlendirme programı düzenleyemez mi?

A. DİNO — Edebiyatçılar Birliği'nden başka, İlerici Mimarlar derneği diye bir dernek var. Yazarlarla mimarların bir araya gelmesinde fayda var. Tabii yalnız mimarlar değil, ilerici ressamın, kısacası bütün ilerici aydınların bir araya gelmesinde, Puntlar toplanıp Türkiye'nin antiemperyalist kültür savaşını düzenlemek, ve yerli değerleri sistemli bir şekilde ortaya çıkarmak, değerlendirmek zorundadır. İyi niyet, çalışma istemi ve iş bütünüyle bunlar başarılabilir işler değildir.

F. EDGÜ — Sanatçılar, aydınlar arasında, söylemeye utanıyordum ama, bir çekemeçlik var ki, bu gibi olumlu çalışmaları ön-

A. DİNO — Bunu yenmek gerek. Aynı inancı paylaşan insanların küçük kavgalardan ayrılıp, bir araya gelmeleri ve işbirlikçi bir havayı elbirliğiyle yaratmaları gerek.

F. EDGÜ — Umalım ki sanatçı ve aydınlarımız bu gerekliliğin gerçekten bilincine varıp, örnek bir dayanışmayı gerçekleştirebilirler.

S O N

RESİM VE ÖNEMİ

S O N aylarda açılan önemli resim sergileri Türkiye'de resim faaliyetinin getirdiği sorunlar üzerine bir kere daha dikkatli çekiyor. Görülüyor ki resmin alçak gönüllü dünyasında bir kaç garip, bir kaç yoksul yüzey, bugün ülkede ağır dolusu lafı edilen bazı sorunların özünü, temeline dair sesiz sedasız işaretler oluveriyorlar. Resim, bu ülkede, bütün politik önyargıların ötesinde, insanın en somut, en doğal ihtiyacından, kişilik onurundan, kendi yaratış bilincini edime kaygısından gelen bir bağımsızlık coşkusu haline geliyor. Resim, özgürlük, bağımsızlık, düşüncesinin derinde yoğunlaşan tutkulu rengini, temelindeki iradesini yansıtır. Resim, Türkiye'de çok adamın haberi bile olmadan sessiz sedasız, kişilik onuruna sahip insanın temelini yeniden kuruyor. Resmin en önemli kültür militanlığı sorunu olduğu gerçeği böylece çıkıyor ortaya. Ve işte bu yüzden mahalli yaratış bilincine giden yolun ilk işaretleri resimde verilebiliyorsa bu da bir rastlantıdan ibaret değildir. Açıkçası resim, ülkenin hâlâ yüzeyde ağır kalabalığı halinde olan sorunlarını insanın somut temeline oturtma kavgasını inanla sürdürüyor. Resim bütün o sorunların taşıyıcısı olarak insandan habersiz olana değil elmas zekâlara ışık tutuyor.

Doğrusu sorunun böyle- sine önem taşıdığını her ö- nüce gelene anlatmaya imkân yok. Resim insanın temel yapısına ait bir ol- gu olarak kavramak çok defa sanatçının bile işin farkına varmadığı bir or- tında hayli güç görün- yor. İşin içine çaprazık bir romantizmin karışmış ol- ması da belli bir güçlük getiriyor çözüme. Sanatı ve düşünceyi sözcük ca- kası ve teknik gösteriş sarmış, kimse kendi haya- tıyla bağı kuramıyor.

Sezer TANSUG

R. TOMRIS

toplumun baskısından kurtulmak. Yahya Kemal'ın Açık De- niz'i yazarken sığındığı genişlik duygusunun tıpkısıdır belki bu, ne var ki Yahya Kemal sürüp gelmiş bir osmanlılık ver- diği oturmuslukla daha yürekli bir şekilde, koskoca bir ma- viliği kucaklar, göğüsler. Oysa Ahmet Muhip, çağdaş küçük insanın alınganlığını, hırçınlığını, serkeşliğini taşır, büyük atımlara girişemeyeceğini bilir; «Denizler yolculuğa davet eder de beni / Gidemem düşünerek geri döneceğim günün». Bu genel hoşnutsuzluk ortamında hep elyazın, güzelin, «Beristan ve ceylanın sözü edilir. Her iyi sairin sonunda mutlaka karar kalacağı ayeniz, onun şiirinin de vazgeçilmez bir ögesidir. Görüyoruz ki, kapsamları ne kadar kaypak olur- sa olsun büyük kavramların insan sevgisinin peşindedir. Ah- met Muhip. Nitekim, şiirinin özüne aykırı bir hayata sürük- lendiği anda birdenbire susmuştur. Şiirinde kaçmak'tan söz ederken yönetimin adamı olarak gündelik hayatın tam orta- sına, sırasına baskıların hissiyetli bölgelere atmıştır ken- dini. Şiirinde büyük'ü ararken, sıradan'ı önermiştir yaşama- sında ve bu yüzden ufak güçler ve parlak görevler karşısında onurunu koruyamadığı şiiri öcünü almıştır ondan, bunca ba- kımın kalmayı, bunca kadir bilmezliği, bunca çelişkiyi sin- dirmemiştir.

Ahmet Muhip o kuşağın soylu şairleri gibi asıl ağırlık noktasını nerede olduğunu hiç kestirememiştir, ama şiiri or- da kalacaktır yine, hep derinde. Gemilerin ibtiyar köpükle- rinde.

SİNEMA SORUŞTURMASI

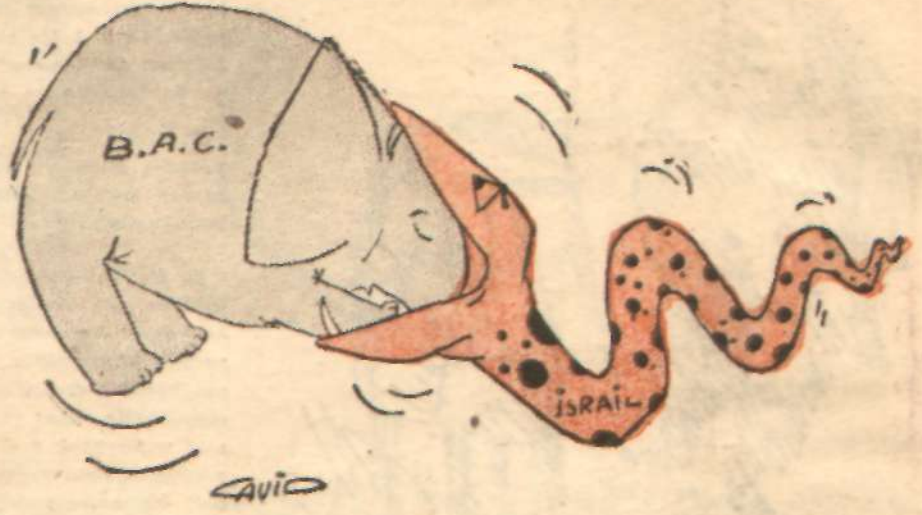
Türkiye'deki sinema kuru- hlarının yöneticileri, re- jisörleri, sinema yazarları, sinema oyuncularını "Türk Sinemasının Gelişme Şart- ları"ni tartışıyorlar.

GELECEK HAFTA ANTTA

haftanın karikatürü

Emperyalizmin oyunlarına Türk basını âlet ediliyor!

— O yalan, bu yalan filü yuttu bir yılan.

Cavid — Yeni İstanbul

B ABTALİ basını, geçen hafta da yeni esarı gazetecilik örnekleri verdi.

Birkaç yazar hariç, Ortadoğu olaylarının temelindeki gerçeklere inemeyen gazeteler, İsrail-Arap çatışmasını tamamen hissiyatta değerlendiren, emperyalist devletlerin bu olaylardaki rolünü görmemezlikten geliyor, batılı çıkar gruplarını temsil eden haber ajanslarının kasıtlı haberlerine bilerek ya da bilmeyerek âlet oluyordu.

Mesela, Ortadoğu olaylarının başlangıcından beri tam mânâsıyla İsrail'in paraleline giren Haber Gazetesi, Türk halkı arasında Araplar'dan yana beliren sempatiyi yok etmek için bir takım tali meseleleri suyuşüne çıkartmakta yarar görüyor ve 14 Haziran tarihli nüshasının manşetinde «Mısır Cumhurbaşkanı ile Türk Düşmanı Makarios 15 dakika telefon görüşmesi yaptı — Makarios, Başkan Nâsir'i desteklediğini tekrarladı» diyor, yan tarafta da «Suriye'nin yeni bir küstahlığı» başlığı altında Suriye Hava Yolları'nın dağıttığı bir cep defterinde Hatay'ı Suriye sınırları içinde gösteren büyük bir ihtimalle tahrif edilmiş haritayı istismar ederek Suriye aleyhinde tahrirlerde bulunuyordu. Evet, Türkiye'nin Suriye ve Mısır ile zaman zaman, her devletle olduğu gibi, çıkar çatışmaları olmuştu. Ve bu çatışmalarda Türkiye'nin çıkarlarını savunmak her Türk vatandaşı için bir

vatan görevi idi. Gel gör ki, bugün için aktüel olmayan bu meselelerin ortak düşmanımız emperyalizme karşı İki Arap devleti ölüm kalım mücadelesi verirken ortaya atılması, hangi hesaplara hareket edildiğini açıkça ortaya koyuyordu. Maksat,

ARABIN AKIL HOCASI!

Ey Araplar! İslâmiyet sizin içinizden çıktı, Allah kendi Resûlünü sizin kavminizden seçti. Sizin bir kısmınız ise şimdi Allaha, Resûlüne ve yüce geriate yüz çevirdiniz. Kur'an yolundan ayrılıp sosyalizm, Kavmiyetçül Arabiyye diye cehennemî yollar tuttunuz. Namazı terkettiliniz. Fâizi, içkiyi, kumarı serbest kıldınız. Kadınların çıplaklığı soydunuz. Kâfirleri maymunca taklid ettiniz. İslâmiyeti millî diniz, Hz. Resûl-i Ekrem Efendimizi de (S. A) bir Arap kahramanı gibi telâkki ettiniz. Allâh da sizi zelil kıldı. İslâma dönünüz. Başınıza Selâhaddinî Eyyubî gibi bir reis bulunuz. O zaman İsrail'i yenecek ve Allâh'ın sevdiği bir kavim olacaksınız.

Vesselâmu alâ men ittebeâl Huda...

MEHMET ŞEVKET EYCI
(Bugün - 14.6.1967)

İsrail ve destekçileri hesabına Türkleri Araplar aleyhine tahrir etmekti...

Buna karşılık, sırf ümmetçilik zihniyetiyle Arapları savunan sağıcı gazetelerin yayını da tam mânâsıyla bir Ortaçağ zihniyetini yansıtıyordu. Mesela, Bugün Gazetesi Çanakkale'de vuku bulan bir olayı istismar ederek

Yahudi Vatandaşın Türk Mebusuna Saygısızlığı, «Mişon Efendiye Mektup» başlıklı yazılarla müslüman vatandaşları Yahudi azınlığı aleyhinde kışkırtıyordu.

Bütün azınlıkların ve etnik grupların anayasaya göre Türk vatandaşı olarak kabul edildiği ve eşit haklara sahip bulunduğu bir ülkede bu şekilde tahrirler

«Yahudiler İsl Azıttı — Bir Yahudi Çanakkale'de Müslümanları Tahkir Etti» diye manşet atıyor, bir Yahudi vatandaşın gazetelerde yayınlanan açık mektubunu ele alarak «Bu Ne Şumarıklık —

yapılması emperyalizme karşı birlik olmamız gerektiği bir sırada vatandaşlar arasında nifak yaratmak gayesi güdüyor ve tehlikeli gelişmelere zemin hazırlıyordu.

Bu arada, Anadolu Ajansı'nın Washington mahreciyle verdiği bir haber en ciddi gazetelerimizi bile vahim bir yanılmaya ve yanıltmaya sürükledi. Ajansın haberinde, Amerikan Kongresi'ne yakın kaynaklara affen, Çanakkale ve İstanbul Boğazları dahil dünyanın belirlenmiş su yollarının uluslararası kontrole verilmesinin Sovyetler Birliği tarafından Amerikan Dışişleri Bakanlığı'na teklif edildiği bildiriliyordu.

Böyle bir teklife tabii ki bütün Türk vatandaşları şiddetle karşı koyacaklardı. Ama haber doğru olsaydı...

Gazetelerimiz, AA'nın verdiği bu haberi ciddi şekilde bir tahkike tâbi tutmadan ve hiç de ihtiyatlı bir dil kullanmadan aşağıdaki başlıklarla yayınladılar:

SON HAVADIS: Rusların Garip Bir Teklifi

TERCÜMAN: Rusya, Boğazlarımızın da Kontrolünü İsted.

HÜRRIYET: Ruslar, Boğazların Kontrolünü Türkiye'den alınmasını talep etti.

BABİALİDE SABAH: Moskofların Yeni Bir Hezeyanı Daha.

YENİ GAZETE: Rusya Bütün Boğazların Serbest Olmasını İsted.

AKŞAM: Ruslar Şimdi de Boğazları Dillerine Döldü.

YENİ İSTANBUL: Rusya Boğazlarda Hak İstiyor.

CUMHURİYET: Sovyetler, Boğazların da Uluslararası Kontrolüne Talep Etiler.

DÜNYA: Rusya Boğazların Kontrolünü İsted.

Ertesi gün yine aynı gazetelerde tek sütunla verilen haberler, Türk basınının nasıl bir oyuna geldiğini açıkça ortaya koyuyordu. Çünkü ne Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nın, ne Türkiye Başbakanı'nın ve Dışişleri Bakanı'nın, ne de Sovyet Bül-

ykelçiliği'nin böyle bir tekliften haberi vardı.

Haberin kaynağı United Press Ajansı idi. Amerika'nın Akdeniz'den sonra Karadeniz'i de Altıncı Filo ile kontrol altına almak istediği, ancak Boğazlar Statüsü'nün buna imkân vermediği biliniyordu. Emperyalist çıkarlarının sözcüsü olan ajans bu haberi vererek bir taşıla İki kuş vurmuş oluyordu. Hem Sovyetler'in adını karıştırarak boğazlar statüsü üzerinde tartışma ortamı yaratıyor, hem de son Ortadoğu olaylarında Arapları desteklediği için prestij kazanan Sovyetler Birliği'ne karşı halkı oyunda tepki uyandırıyor.

Ama oyun bir gün sonra iflâs edecek ve Bâbü'lî basını halkı oyunda bir puan daha kaybedecekti...

Dalkavukluk!

Bütün şiddetli tahrirler ve tenkitler dönüp dolaşır sayın Demirel'in başında bir siyasi öfke yumruğu halinde toplanmaktadır.

Sayın Demirel, partisini ayaklar altında çiğnemiş, kem kaldırmış, Meclis'te itibarlı bir mevkîe getirmiş, İnönü'yü düğünceye, demiş; düğünmüş, Af Kanunu'nu çıkaracağını, demiş; çıkarmış; tek başına iktidara geleceğini, demiş; getirmiş.

Sayın Demirel siyasi hayatta bu şekilde başarı kazanmış tek adamdır. Bugün hepimiz AP'li olmak şeref ve itibarını ona borçluuz.

Bu milletin hür, müreffek, mutlu yaşamak kaderinin başımıza getirdiği bu tek adamı, bir hiyanet ve cinnet buhranına kapılmadan yerinden atmamız.

ORHAN SEYFİ ORHON
(Son Havadis - 15.6.1967)

SERDENGEÇTİ'NİN DÜNYA GÖRÜŞÜ!

«Yurtta sulh, cihanda sulh» deyip yan gelip yatmak... Günü gün etmek... Hayır Türk Milletinin hayat felsefesi, dünya görüşü bu olamaz. Türk Milletinin de tarihi ve şanına yakışır bir hayal ve ideal vardır. Bu hayal ve ideal, TURAN'cılıktır.

Türk'ün kızıl olması... Kan ve din kardeşlerinin kızılmasına, mahvolmasına, kahrolmasına bu milletin gönlü razı değil... Evet Türk milleti bu kışıl elmeye, elbet bir gün kavuşacak... Demir perde... Çin seddi... Sedler yıkılacak, perdeler yırtılacak, esir Türkler kurtulacaktır.

Düşman yurtları viran olacak,
Türkiye büyüyecek TURAN olacak...

OSMAN YÜKSEL SERDENGEÇTİ
(Y. İstanbul - 12.6.1967)